

LANDSORGANISASJONEN I NORGE

REFERAT

Ordinært representantskapsmøte
11. februar 1997

INN- **REFERAT** ELSE

	Side
Talertiste	4
Apning	5
Godkjenning av m	5
Godkjenning av dagsorden	5
Godkjenning av forretningsorden	6
Valg av dirigent	6
Utdeling av sysselsettingsprisen 1996	7-8
Supperlingsvalg til Sekretariatet	8-8
Tariffrevisjonen 1996-1998, Mellomoppgjøret	9-10
Innledning v/Svein-Erik Oxholm	18-21
Avslutning	34
Navneliste	35-63

INNHALDSFORTEGNELSE

	Side
Talerliste	4
Åpning.....	5
Godkjenning av møteinnkallingen	5
Godkjenning av dagsorden.....	5
Godkjenning av forretningsorden	6
Valg av dirigent	6
Utdeling av sysselsettingsprisen 1996	7-8
Supperlingsvalg til Sekretariatet	8-9
Tariffrevisjonen 1996-1998, Mellomoppgjøret	9-18
Innledning v/Svein-Erik Oxholm	18-21
Avslutning	54
Navneliste	55-63

SAK 1.2: GODKJENNING AV DAGSORDEN

Yngve Hågenen la fram Sekretariatets forslag til

DAGSORDEN:

1. Åpning/bemunder tilskudd av LO's Sysselsettingspris for 1996
2. Supperlingsvalg til Sekretariatet
3. Tariffrevisjonen 1996 - 1998, Mellomoppgjøret

Sekretariatets forslag til dagsorden ble enstemmig godkjent.

TALERLISTE

	Side
Andersen, Kjell-Arne	39-41
Bjørnebekk, Wenche.	34-35
Christiansen, Bjørn	23-25
Hagen, Erik	30-31
Henriksen, Jardar	27-30
Hågensen, Yngve	6-18, 44-51, 52, 54
Johansen, Knut J.	41
Johansen, Sven Hugo	21-23
Lilleheie, Turid	33-34
Lindrupsen, Olav	35-36
Nilsen, Gunnar	31-33, 52
Skattkjær, Anders	25-27
Svestad, Rolf	27
Solbakken, Tor Arne	38-39, 52
Stabell, Børre	41-44, 52
Utgård, Rolf	36-38

SAK 1: ÅPNING

Landsorganisasjonen i Norge avholdt Representantskapsmøte tirsdag 11. februar 1997 i Kongressenteret, Folkets Hus, Oslo.

Møtet ble åpnet av LOs leder, Yngve Hågensen, som på vegne av Sekretariatet ønsket Representantskapet vel møtt til dette representantskapsmøtet.

SAK 1.1:

GODKJENNING AV MØTEINNKALLINGEN

Yngve Hågensen viste til at innkalling til Representantskapsmøtet ble gjort i brev av 3. oktober 1996 og 24. januar 1997 og spurte om det var merknader til innkallingen.

Innkallingen ble enstemmig godkjent og Representantskapsmøtet lovlig satt.

SAK 1.2:

GODKJENNING AV DAGSORDEN

Yngve Hågensen la fram Sekretariatets forslag til

DAGSORDEN:

1. Åpning/herunder tildeling av LO's Sysselsettingspris for 1996
2. Suppleringsvalg til Sekretariatet
3. Tariffrevisjonen 1996 - 1998, Mellomoppgjøret

Sekretariatets forslag til dagsorden ble enstemmig godkjent.

SAK 1.3:

GODKJENNING AV FORRETNINGSORDEN

Yngve Hågensen la fram forretningsorden som er i tråd med den forretningsorden Representantskapet har benyttet de siste 10 år, med unntak for de siste tre møter hvor vi også har gjort åpning for at pressen er til stede.

Forretningsorden er som følger:

1. Møtets forhandlinger er åpne i den utstrekning Representantskapet ikke vedtar noe annet.
2. Ingen har rett til å få ordet mer enn 2 ganger i samme sak.
Unntatt fra innledningsforedrag, begrenses taletiden til 10 minutter første gang og 5 minutter andre gang.
Til forretningsorden gis ordet bare 1 gang og høyst 1 minutt for hver sak.
For øvrig kan det stilles forslag til ytterligere tidsbegrensning og strek med de inntegnede talere.
3. Forslag leveres skriftlig og skal være undertegnet med vedkommendes navn.
Ingen nye forslag kan tas opp etter at strek er vedtatt. Forslag som ikke har tilknytning til den godkjente dagsorden, kan ikke behandles.
4. Alle vedtak skjer med alminnelig flertall. I tvilstilfelle, eller når 10 representanter forlanger det, foregår avstemmingen ved navneopprop.
5. I protokollen innføres bare forslagene og avstemmingene samt vedtakene.
Såfremt Representantskapet ikke forlanger protokollen opplest, gis Sekretariatet fullmakt til å godkjenne protokollen.

Forretningsorden ble enstemmig godkjent.

SAK 1.4:

VALG AV DIRIGENT

Som dirigent for dette Representantskapsmøtet foreslo Yngve Hågensen på vegne av Administrasjonen at Svein-Erik Oxholm fungerer.

Svein-Erik Oxholm enstemmig valgt til dirigent.

Sak 1.5.

UTDELING AV SYSSELSETTINGSPRISEN 1996

Yngve Hågensen:

Kjære representantskap, det er i år 4 gangen Landsorganisasjonen deler ut en pris til en bedrift/virksomhet eller en institusjon som har gjort en betydelig innsats for å styrke sysselsettingen.

Ved utdelingen denne gangen har vi avvekiet noe i forhold til tidligere praksis. Tidligere prisvinnere har vært bedrifter som av ulike årsaker har økt antall sysselsatte, denne gangen har vi besluttet å tildele prisen til en virksomhet som på bakgrunn av et sosialt engasjement søker å forberede unge mennesker slik at de kommer inn i en arbeidssituasjon eller videregående opplæring.

Sekretariatet i Landsorganisasjonen har besluttet at prisen for 1996 skal tildeles arbeidsinstituttene i Buskerud. Det er 4 ungdomstrenings institutt, geografisk spredt i Buskerud. Vi fant det vanskelig å velge ett av instituttene, og har derfor besluttet å la prisen tilfalle fylkeskommunen på vegne av instituttene.

Det er Buskerud fylkeskommune som har vært initiativtakere og den som kan ta æren for at dette har blitt noe av. De som har æren for at resultatene har blitt så bra, som de har blitt, er de som jobber ved instituttene. De aller fleste som har gjennomført kurs ved instituttene har enten gått ut i en arbeidssituasjon eller inn i en videregående opplæring. Det er viktig å være oppmerksom på at dette er unge mennesker som uten den bakgrunn arbeidsinstituttene gir dem, ville hatt store vanskeligheter med å få en jobb, eller videregående utdanning.

Når Landsorganisasjonen nå gir prisen til arbeidsinstituttene i Buskerud ved fylkeskommunen, er det for å verdsette en betydelig innsats som gjøres av de som er knyttet til virksomheten, og for å markere støtte til politikere og administrasjon som tar solidariteten på alvor. De tanker og ideer som ligger bak opprettelsen av arbeidsinstituttene er helt i tråd med Fagbevegelsens beste tradisjoner. Jeg vil be om at fylkesordføreren i Buskerud, Per Ulriksen kommer frem og mottar prisen. Per, Folkets Hus er velkjent med deg fra dine mange gjøremål og tillitsverv i Transportarbeiderforbundet. Du har med deg fem aktører som jeg innbiller meg har stått nær de oppgavene vi i dag hyller dere for. Vi gratulerer deg på vegne av fylkeskommunen og de mange instituttene som har gjort denne jobben mulig. Den fine prisen, er et flott bilde som Olav Storø er kunstneren bak. Tema er «ut av mørket», i denne sammenheng tror jeg det er meget godt anvendt i forhold til de unge som gjennom den jobben dere har gjort, har fått denne muligheten.

Yngve Hågensen overrakte prisen og ga ordet til. Fylkesordfører *Per Ulriksen*:

LO's leder sa at jeg var velkjent her, jeg tror ikke jeg har trykt så mange hender siden valgkampen forrige gang som det jeg har gjort når jeg kom i dette huset, det er mange kjente ansikter som fortsatt er i virksomhet.

Jeg synes det var en gledens dag da fylkeskommunen fikk brevet om at vi var tildelt prisen, det i en periode hvor vi holdt på å slite med arbeidskraftmyndighetene som vil ta bort ordningen, ikke ta bort, men de vil ta bort det økonomiske grunnlaget, så derfor har vel aldri en pris kommet bedre enn på dette tidspunktet, som et argument for oss når vi skal sette oss til forhandlingsbordet med arbeidsmarkedsetaten om noen få uker. Vi skal bruke brevet og i værste fall så vil vi også bruke de kanaler som er mulig for at dette skal lykkes.

Dette er ukjent for mange av dere, vi er de eneste i landet som har arbeidsinstitutt, det er for å gi en håndstrekning og et bidrag til ungdom som ikke er motivert på ulike områder, enten å lære eller å ta utdanning. Ordføreren har ikke jobben, men det er de som jeg har bak meg som har reddet mange ungdommer, som etter en periode på arbeidsinstituttet har oppdaget at det er viktig å få seg fagutdanning eller å fortsette på skolen. Så dette er en nøkkel til en god sak, og den har vi fått finansiert gjennom stat, fylkeskommune og kommuner, vi har greid å bygge bru og ikke noe stengsel for at vi skulle kunne lykkes.

Så det er mitt håp, og særlig når vi i dag har mottatt en pris som gjør det mulig at dette kan fortsette også i årene framover. Hjertelig takk for prisen.

Så gikk ordet over til dirigent *Svein-Erik Oxholm* som opplyste at det kan vise seg at blant de utdelte saksdokumentene mangler det til noen av dere, «jeg ønsker ordet lapper», hvis så er tilfelle, så skal det være lagt ut langs midtrekken på ytterste bordkant på hver side.

SAK 2: SUPPLERINGSVALG TIL SEKRETARIATET

Som det fremkommer av saksdokumentet så har Walter Kolstad blitt innvilget uføretrygd fra februar, og han fratrer sitt verv som leder av Norsk Transportarbeiderforbund. Det er meldt fra for-

bundet at Per Østvold fortsetter som leder fram til forbundets landsmøte i september.

Innstillingen fra Sekretariatet er følgende:

«I h.h.t. vedtektenes § 8.5 velges *Per Østvold* som varamedlem nr. 4 til Sekretariatet.

Innstillingen enstemmig vedtatt.

Sak 3:

TARIFFREVISJONEN 1996–1998, MELLOMOPPGJØRET

Dirigenten ga ordet til LO's leder *Yngve Hågensen* som åpnet sin innledning slik:

I Sekretariatets innstilling til Representantskapet heter det: «Hovedutfordringen for oppgjøret 1997 må være å understøtte den fortsatte gjenreisningen av full sysselsetting, samtidig som vi sikrer LO-medlemmene oppfølging av 1996-oppgjørets forutsetning om inntektsutvikling.»

Etter de forbundsvise tariffrevisjoner i 1996, følger det av den to-årige avtalen at mellomoppgjøret i 1997 kan bli et samordnet, sentralt oppgjør, i tråd med vår tradisjon eller et oppgjør der de nye kartellene får fullmakten fra Representantskapet. Ingen har reist krav om en slik løsning i år. Oppfølgingen av avtalen om avtalefestet pensjon også for 62 og 63 årsklassene krever samordning, basert på den foreliggende utredning fra partene. Sekretariatet innstiller derfor enstemmig på et samordnet, sentralt oppgjør i 1997.

Før forhandlingene starter er det representantskapets ansvar å formulere retningslinjene for revisjonen på grunnlag av innstilling fra Sekretariatet. Denne (enstemmige) innstillingen ligger på representantenes bord. I det følgende gir jeg bakgrunnen for innstillingen.

Hovedbudskap

I det forestående mellomoppgjør må solidaritetsalternativet videreføres. Det er en to-årig tariffperiode og vi bygger på fjorårets vedtak om kjøpekraftsforbedring for alle under 250 000. Målet ble overoppfyllt i 1996, da våre grupper fikk en kjøpekraftsforbedring på oppunder 3 prosent. I tillegg kom vi flere skritt videre på veien mot full sysselsetting, med en nedgang i den totale

ledigheten på 20 tusen personer fra 1995 til 1996. Den åpne ledigheten gikk ned med 11 tusen personer og vi fikk en vekst i sysselsettingen på 55 tusen personer.

Disse resultatene taler for seg sjøl. De viser at vi har funnet en medisin som virker mot samfunnsfiende nr.1 – arbeidsløsheten. Vi har, sammen med de kreftene som vil være med – (her tenker jeg først og fremst på Arbeiderpartiregjeringene både under Gro og Torbjørn, men også på vår ærede motpart som har vært innstilt på et samfunns-samarbeid) – bygd opp et Solidaritetsalternativ og med dette satt skuta på rett kurs. Resultatene har nå i flere år vist seg i at målsettingene knyttet til økonomisk vekst, lønns- og prisvekst, sysselsetting, kjøpekraft og ledighet er oppfylt og i noen tilfelle overoppfylt.

Men – ingen kan si med hånden på hjertet at vi har nådd målet om full sysselsetting med 120 tusen personer utenfor det ordinære arbeidsmarkedet og 90 tusen i åpen ledighet! Det er et ordtak som sier at godt begynt er halvt fullendt. Men når en er kommet godt i gang er det lett å bli selvtilfreds og glemme de som fortsatt ikke har fått del i veksten og oppgaven. Jeg vil snu på det og si at den virkelige utfordringen er å fullføre marsjen når flere og flere synes å glemme jobb nr. 1 og tillater seg å prioritere andre ting.

Flere og flere synes nå å mene at vi ikke kan gå videre, og mener at vi må legge om kursen fordi vi er på vei inn i en situasjon som kan skape prispress. Det er riktig at vi ikke kommer videre ned med å bruke mer oljepenger når det er god fart i økonomien fra før. Men dette må ikke forveksles med forestillinger om at vi ikke kan komme videre ned. Det er den borgerlige opposisjonen som nå setter dette i fare med å ikke ville være med på å bevilge de nødvendige midlene til arbeidsmarkedtiltak som kan bidra til å få ledige hender tilbake i arbeid.

Vi har grunn til å være mer enn fornøyd med kjøpekraftsutviklingen og dette gir oss et godt utgangspunkt for utformingen av årets krav for annen avtaleperiode. Skal vi oppfylle målsettingen om full sysselsetting uten å øke oljeavhengigheten må konkurranseveien i industrien opprettholdes. Utviklingen på valutamarkedet med stigende krone er en trussel mot dette. Myndighetenes viktigste bidrag til årets oppgjør er å viderføre fastkurslinjen og å sørge for en aktiv arbeidsmarkedpolitikk med et tilstrekkelig tiltaksnivå slik at ledige lettere kan gå inn i nye jobber.

Protokollen fra FF og TBL fra fjorårets oppgjør avklarte at det blir en avtalefestet mulighet til pensjon fra fylte 63 år fra 1. oktober 1997, og for 62-åringer fra 1.mars 1998. Den nærmere gjennomføring knyttet til dekningsområdet og finansiering skal

avklares i dette oppgjøret på basis av det utredningsarbeidet som foreligger. Ved siden av oppfølgingen av inntektsklausulen blir den hovedsaken ved årets forhandlinger. Vårt mål er en verdig mulighet til fleksibel avgang for de som har stått et langt yrkesløp.

Den økonomiske utviklingen

Norsk økonomi er i god vekst, og den ser ut til å fortsette i 1997. I tre år har sysselsettingsveksten vært høy og vi nærmer oss det høyeste nivået for sysselsettingen som noensinne er nådd. Veksten i Fastlands-Norge ble på 3 prosent i 1996, og det var høyere enn forutsatt da budsjettetene ble fastlagt. Både privat og offentlig konsum fortsatte å vokse. Også investeringene i Fastlands-Norge er i god vekst og norsk tradisjonell eksport vokste raskere enn ventet. Norsk industri tok nye markedsandeler. Alt i alt gir dette inntrykk av en bredt basert vekst, der både offentlig tjenesteyting og bedrifter i næringsvirksomhet får del i veksten.

De økonomiske utsiktene for 1997 er også gode, med fortsatt sterk vekst i Fastlands-Norge. Det er utsikter til fortsatt vekst i sysselsettingen både i offentlig og privat sektor. Det er antatt at veksten i markedene ute vil ta seg noe opp, og dette vil bidra til å holde eksportveksten oppe. Veksten i oljeproduksjonen blir fortsatt høyere enn tidligere antatt som følge av de store framgangene i oljeindustriens evne til å utnytte ressursene.

Kronekursen skal holdes stabil – det er ikke umulig

En viktig forutsetning for en langsiktig vekst er stabile rammevilkår for næringslivet i Fastlands-Norge. Ikke minst gjelder dette valutakursen. Etter uroen i 1992, da fastkurspolitikken måtte oppgis, har Norges Bank hatt en valutaforskrift som sier at kronen skal stabiliseres mot de europeiske valutaene. Hovedgrunnen til dette er at vårt næringsliv som handler med disse landene skal kunne virke under stabile rammevilkår og med god konkurranseevne. På denne måten sikres industriarbeidsplassene. I våre krav til inntektsutvikling har vi alltid lagt industrisysselsettingen til grunn. Av samme grunn skal Norges Bank holde valutakursen stabil.

Siden nyttår har valutamarkedene styrket kronekursen med 4–5 prosent og svekket den kostnadsmessige konkurranseevnen tilsvarende. Hvis valutakursen blir liggende på dette nivået, betyr det at valutamarkedet på 20 januardager har spist opp nesten halvparten av den kostnadsforbedring som ble oppnådd fra 1988 til 1996. Valutamarkedet er på denne måten i ferd med å påtvinge oss den oljeavhengigheten og de høye kostnader vi søker å unngå med kollektiv fornuft.

På 1990-tallet har vi sett store svingninger mellom verdens valutaer. Fra begynnelsen av 1994 til 2. kvartal 1995 styrket tyske mark seg mot amerikanske dollar med 25 %. Dette hadde ingen basis i landenes relative konkurranseevne. Resultatet ble at den svakt befestete oppgangen i Tyskland raskt ble vendt til stagnasjon. I Tyskland ser vi i dag stigende sosial uro og en rekordhøy arbeidsledighet på over 12 %. Det utgjør 4,6 millioner arbeidsløse – en elendighet Tyskland ikke har opplevd siden 1933. (Jeg behøver ikke minne om hva som skjedde dengang.)

Den tyske sentralbanken reagerte alt for seint med å lette på pengepolitikken og senke rentene. Selv om valutakursen nå er i ferd med å komme tilbake til utgangsleiet, og tysk industris konkurranseevne dermed er mer i balanse, er skaden alt skjedd. Den tar det lang tid å rette opp. Både Japan og det tidligere bunn-solide Sveits har i mange år opplevd stagnasjon og stignede arbeidsløshet på grunn av en stigende valutakurs.

Etter 1992 har vi i Norge lyktes med å holde stabil valutakurs, og dette har vært med å legge grunnlaget for den vekst vi har hatt i Fastlands-Norge. Men i januar i år ga Norges Bank etter for presset. Men, som regjeringen har fastslått, er det fortsatt Bankens oppgave å bringe kursen tilbake til utgangsleiet.

Markedsliberalistene (i Dagens næringsliv og finanspalassene) har frydet seg over denne utviklingen. De framstiller regjeringen nærmest som tullebukker som tror den kan kjempe mot det uovervinnelige valutamarkedet. Oppfatningen om at myndighetene er den svake part ser ut til å være utbredt. Selv om valutabevegelsene kan være sterke og vanskelige å forutsi, er situasjonen nå den motsatte av tidligere. Da måtte myndighetene forsvare den svake krona med å selge valuta fra en begrenset beholdning. Myndighetene har nå en sterkere posisjon og kan vinne dette spillet om virkemidlene brukes konsekvent og ikke for seint.

Hovedfaren nå er ikke høy inflasjon, men stigende valutakurs som på lang sikt kan undergrave det vi har vunnet med kollektiv fornuft. Vi kan ikke la finansmarkedene svekke kampen for industriarbeidsplassene. Norges bank bør ha muskler til å stå imot markedspresset og må bruke dem mer konsekvent enn de gjorde rundt årsskiftet. De må fylle den oppgaven de er pålagt av regjeringen og Stortingsflertallet.

Sysselsetting, ledighet og arbeidsmarkedspolitik

Sysselsettingutviklingen er sterk og foran skjema for Solidaritetsalternativet. Bare de siste to år har vi fått over 100 000 nye i arbeid, og det er ventet ytterligere 30 000 nye i 1997.

Ledigheten har gått pent nedover, men det er et godt stykke igjen til målet om full sysselsetting er nådd. Ledighetsnivået på rundt 4 % og opp mot 120 000 utenfor det ordinære arbeidsmarkedet nekter jeg å kalle full sysselsetting! Langt fler enn disse er berørt av ledighet i løpet av et år. I 1996 mottok hele 350 000 personer dagpenger for en kortere eller lengre periode. Det understreker kanskje samtidig den omstillingsprosess som foregår i det norske arbeidsliv.

Langtidsledigheten går ikke fort nok ned, og fokus på problemgrupper er fortsatt nødvendig. Langtidsledige utgjør fortsatt om lag 30 prosent av de ledige, og dette er betydelig høyere enn i perioder da vi hadde lav ledighet. Da lå andelen på 15 prosent. Jeg minner om at vi har et fylke der åpen ledighet er over 7 prosent. Finnmark har stått overfor store strukturendringer og en aktiv næringspolitikk er helt nødvendig. Langtidsledigheten er et særlig problem for eldre arbeidstakere, innvandrere og folk med lave kvalifikasjoner.

Aktiv arbeidsmarkedspolitik må være et varig innslag. Virkemiddelet kan ikke slås av og på med sysselsettingsutviklingen. Faktisk har nedgangen i tiltakene vært sterkere enn nedgangen i total ledighet. I 1994 utgjorde tiltakene 34 prosent av total ledighet. I 1996 var andelen nede i 29 prosent.

Vi kommer ikke utenom økt satsing på investering i arbeidstokkens utdanning og kompetanse. Det er ofte slik at ledige hender ikke passer til ledige jobber. Dette skyldes mange forhold, men et av de viktigste er kravet til stadig ny og bedre kompetanse. Dette er hovedmålet med den utdanningsreform som skal drøftes på LO-kongressen. Dette er imidlertid ikke tema i årets mellomoppgjør. (Folkestad var så vidt jeg husker ute med krav om kompensasjon for LO-kravet om videreutdanning i årets oppgjør)

Noen har latt seg skremme av framgangen på arbeidsmarkedet og framstiller situasjonen som preget av press. Da må jeg minne om at vi fremdeles har reserver i form av både åpen og skjult ledighet. Fortsatt er andelen sysselsatte av befolkningen i arbeidsdyktig alder lavere enn i 1987. Det er normalt at det oppstår press i enkelte sektorer og områder når oppgangen har vedvart. Dette må møtes med aktiv arbeidsmarkedspolitik og bedre formidling. Der presset synes sterkest, i sykehussektoren, er mangelen på styring og organisering åpenbar – og trukket fram av fagfolkene selv. Noe kan også gjøres med å lette på profesjonsgrensene.

Inntektsutviklingen

For de timelønte i industrien ble årslønnsveksten fra 1995 til 1996 på om lag 4 prosent. I staten og kommunene ble lønnsveksten basert på foreløpige tall om lag 4 _ prosent og dette viser at det ble en nokså parallell utvikling i lønnene for brede grupper, men denne gang en noe sterkere utvikling for de offentlig ansatte. Dette står i motsetning til noen av de foregående årene.

Spesielt gledelig er det å registrere framgang for noen av våre lavtlønnsgrupper i Hotell og Restaurant og landtransport som fikk en vekst på opp mot 5 prosent. Hevingen av minstelønnsatsene og det ekstra kronetillegget for grupper uten lokal forhandlingsrett bidro til å gi oppgjøret en lavtlønnsprofil i våre områder.

Funksjonærer i NHO-bedrifter fikk en lønnsvekst på 4,3 prosent og i varehandelen 4 _ prosent. Sterkest utvikling hadde bankfunksjonærene med 4,7 %.

Ifølge tallene fra Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene ble prisveksten på 1,3 prosent fra 1995 til 1996. Dette var lavere enn det som partene la til grunn for inntektsoppgjøret, 1- 2 prosent. Det betyr at brede grupper har fått en vekst i reallønna på rundt 3 prosent. Dette er det beste resultatet siden 1970-tallet. Beregningsutvalget har samtidig slått fast at dette ble oppnådd uten å svekke konkurranseevnen. De som rykket ut og ropte om at fjorårets oppgjør var et brudd med Solidaritetsalternativet var ute med falsk alarm.

Denne inntektsutviklingen gir oss et gunstig utgangspunkt for å oppfylle Representantskapets forutsetning om inntektsutvikling i den to-årige avtaleperioden. Målsettingen for første avtaleår er godt i gang.

Utvikling i lavlønn og kvinnelønn

Lønnsutjevninga mellom kvinner og menn har fortsatt i de fleste områder i 1996.

For industrien tyder tallene på utjevning igjen, og i offentlig sektor er hovedbildet fortsatt tilnærming. Forretnings- og sparebankene danner et unntak iflg. Teknisk beregningsutvalg. Her fortsatte de siste års tendens til økt forskjell mellom kvinne- og mannlønninger i 1996.

Det overrasker ikke meg. Formen på tilleggene er av sentral betydning for hvordan lønnsforskjellene mellom kvinner og menn utvikler seg, skriver Beregningsutvalget.

Og nettopp derfor har vi fortsatt tilnærming i LO-områdene der kronetillegg var mønsteret også i 1996. I forretnings- og sparebankene ble det gitt prosenttillegg i fjor.

Framgangen innen enkeltområder viser at det nytter å ha oppmerksomhet mot likelønn og likestilling. Styrkingen av avtaletekstene i 1996 er viktig i så måte.

Vi må vite å bruke avtalene våre fra fagbevegelsens side ute på virksomhetene.

Det gjøres en påpeking i rapporten fra Teknisk beregningsutvalg. Når vi summerer opp hele arbeidslivet er ikke tilnærminga mellom kvinners og menns gjennomsnittlige lønn så god som det vi erfarer fra de enkelte områdene. Det forteller oss at arbeidsmarkedet fortsatt er slik at store kvinnegrupper jobber i stillinger og bransjer med et lavt lønnsnivå. Derfor er det så viktig også for likelønnsarbeidet, at lavtlønns-profilen holdes ved like i tariffpolitikken. Hotell- og restaurantarbeiderforbundet med 80% kvinner er et godt eksempel i 1996, med ekstra minstelønntillegg.

Kaster vi blikket bakover til 1980, var nesten 60% av kvinnene i Norge lavtlønte. I 1995 var 34% av de kvinnelige ansatte lavtlønte. Det er i høyeste grad LOs fortjeneste at det å være lavtlønna ikke lenger gjelder flertallet av norske kvinner.

LO står sammen med andre bak forskningsprosjektet «Kjønnsforskjeller i yrkesløp i Norge». For offentlig sektor foreligger allerede resultater, og jeg har bitt meg merke i at lønnsnivå og opprykksmulighetene er dårligere for deltidsstillingene. Deltid er utbredt ikke minst i kommunesektoren, og det er først og fremst kvinner som arbeider deltid. Derfor er dette viktig i et likelønnsperspektiv. Med tanke også på framtidige arbeidstidsreformer må vi fra fagbevegelsens side ha stor oppmerksomhet rettet mot de lønns- og arbeidsvilkårene slike arbeidstakerne har.

Krav til andre parter i inntektsoppgjørene

For at den kollektive fornuften i inntektspolitikken skal virke, er det avgjørende at det er en bred tilslutning fra alle viktige parter. Dette gjelder ikke bare LO, men selvsagt alle arbeidstakerorganisasjoner. Det gjelder arbeidsgiverne. Det gjelder de offentlige myndighetene – både som bevilgende myndigheter, som styrende for penge- og valutapolitikken, og som arbeidsgivere.

Dette var det bred enighet om i Sysselsettingskommisjonen av 1992. Når vi i dette som i de foregående oppgjør legger Solidaritetsalternativet til grunn, krever vi at alle andre gjør det samme.

Arbeidsgiverne må vise at de vil videreføre produksjon og sysselsettingen i Norge. Når kassene fylles opp av gode resultater forventer vi at det brukes til å sikre basisen i Norge med framtids-

rettede investeringer. Om resultatene brukes til å gi noen privilegerte ledere og medarbeidere særfordeler, undergraves Solidaritetens alternativet på to måter.

For det første ved at kollektiv fornuft settes til side. For det andre ved at det blir mindre til overs for å videreutvikle bedriftene. Jeg må nok en gang minne om at vi ikke alltid er like imponert over arbeidsgivernes innsats for moderasjon på egne vegne.

Av regjeringen krever vi at de følger opp på arbeidmarkedspolitikken område. Heller ikke her har vi alltid vært hundre prosent fornøyd med innsatsen. Likevel er det nå først og fremst den borgerlige opposisjonen som ikke følger opp bevilgningen til tiltakene for de som har det vanskeligst i et stadig mer krevende marked. Isteden brukes tiltaksposten hemningsløst i et politisk spill foran valget. Vi finner oss ikke i at de ledige gjøres til salderingspost i stadige byttehandler på Stortinget!.

Myndighetenes rolle i valutapolitikken har jeg alt omtalt. Men det offentlige er også vår største arbeidsgiver. Her så vi i årets justeringsoppgjør en tendens til ettergivenhet overfor sterke grupper som tydeligvis ikke oppfatter seg som en del av et kollektiv. Vi forventer en fastere holdning i framtida.

Enkelte profesjonsgrupper og deres talsmenn viser nå en skremmende mangel på ansvarlighet. Etter å ha fått AF til å stå bak sine krav ved fjorårets oppgjør som ga sykehuslegene et historisk tillegg på i gjennomsnitt 40 000 kroner (endelig fasit er ikke klart enda, men opplysninger fra arbeidsgivere tyder på at legene i gjennomsnitt får 100 - 150 000 kroner mer i år sammenlignet med de satser som gjaldt før 1996-oppgjøret), fristilte Lægeforeningen seg. Lægeforeningen har siden markert at dette er langt fra nok.

På bakgrunn av slike tall må en spørre seg hva som er nok. Lægeforeningens formann forsøker samtidig å fristille seg ved å argumentere med at «lønnsoppgjøret for sykepleierne ble dyrere enn legenes, fordi sykepleierne i antall utgjør langt flere».

Det er en skremmende logikk som her er uttrykt. Det spiller ikke noen rolle hva en liten ressurssterk gruppe får, fordi de er så få. Derfor kan de løsrive seg og følge sin egen egoistiske logikk. Det er slike holdninger som fører til lønns- og prisgalopp. Det bekymrer ikke Lægeforeningen at den kollektive fornuften tilsidesettes og tusenvis av arbeidsplasser dermed kan komme i fare - legenes jobb er jo sikker allikevel.

Hvis ikke Lægeforeningen kommer på plass av seg selv, får arbeidsgiverne i KS sørge for det.

Krav til inntektsutvikling i 2. avtaleår

Jeg innledet med å slå fast at vi har et mellomoppgjør i år, og i reguleringsbestemmelsen for 2. avtaleår heter det

«Partene er enige om at forhandlingene skal føres på grunnlag av den økonomiske situasjonen på forhandlingstidspunktet, pris- og lønnsutviklingen i 1. avtaleår samt utsiktene for 2. avtaleår.»

Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene har lagt til grunn en prisvekst på 2 _ prosent for 1997. Det bygger bl.a. på en forutsetning om stabil valutakurs, og en viss økning i strømprisene etter det nedbørfattige året.

Andre har vært ute med andre prognoser. Statistisk sentralbyrå har i et alternativ lagt til grunn at valutakursen blir liggende på dagens høye nivå. Dette vil føre til lavere importpriser, og Statistisk sentralbyrå har beregnet at dette kan føre til prisstigning på under 2 prosent for 1997. Jeg minner om at partene har oppnevnt Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene for å komme fram til et omforent anslag. Det er Beregningsutvalgets anslag som vil bli lagt til grunn for inntektsoppgjøret.

I Representantskapets vedtak foreslås det: «Statistikken og foreløpige beregninger for overheng til 1997, indikerer en meget god kjøpekraftsutvikling for avtaleperioden sett under ett. Målet må være å videreføre kjøpekraften og en forbedring for lavere lønne og andre prioriterte grupper i 1997.»

I dette ligger både en oppfølging av den kollektive fornuften, avtaleklausulene som gjelder for begge parter, og en videreføring av vår tradisjonelle satsing på de grupper som trenger et løft. Jeg viser her til det som er sagt i forslaget til vedtak om likelønn, punkt 7:

Det skal tas gradvise skritt for oppfyllelse av målet om likelønn. «Dette må også være en ambisjon for lønnsforhandlinger sentralt og lokalt i 1997 »

Oppfølgingen av AFP

I protokollen fra oppgjøret mellom Fellesforbundet og TBL er det enighet om innføring av adgang til tidligpensjon fra 63 år 1. oktober i år og fra 62 år fra 1. mars 1998. I protokollen gis det også anvisninger om innretning og siktemål med ordningen. Tilsvarende er tatt inn også i andre overenskomster. Som oppfølging av dette foreligger det nå en fellesutredning LO-NHO om hvordan ordningen skal gjennomføres. Den beskriver ulike måter å innrette kriteriene for pensjon, finansiering, former for delpensjon og administrasjon på.

Det er LOs ambisjon å få avklart en ordning som praktisk fungerer best mulig og som i størst mulig grad gir en sammenhengende avtalefestet pensjon fra 62 til 67 år. Med det på plass vil vi ha kommet langt på vei i å imøtekomme behovene for en verdig ordning med fleksibel avgangsalder.

Avslutning

Med dette tar jeg opp Sekretariatets innstilling til Representantskapetets retningslinjer for mellomoppgjøret i 1997.

Dirigenten takket Yngve Hågensen for innledningen og refererte Sekretariatets innstilling som var omdelt i møtet slik:

1. Hovedutfordring

Hovedutfordringen for oppgjøret må være å understøtte den fortsatte gjenreisningen av full sysselsetting, samtidig som vi sikrer LO-medlemmene oppfølging av 1996-oppgjørets forutsetninger om inntektsutvikling og likelønn. Tre år med sterk sysselsettingsvekst viser at solidaritetsalternativet og samarbeidet om den økonomiske styringen virkelig gir resultater. Men denne gode tendensen kan brytes om det ikke er bred medvirkning til å føre den videre.

Det er også en utfordring å få en rettferdig fordeling av framgangen og unngå at enkelte grupper høster urimelige gevinster.

2. Svært vellykket oppfølging av solidaritetsalternativet i 1996

Året 1996 ga en god oppfølging av solidaritetsalternativet. Den økonomiske veksten ble større enn forutsatt. De siste tre årene har gitt en historisk fremgang i sysselsettingen. Ledigheten har gått klart nedover, selv om vi fortsatt registrerer over 100 000 utenfor det ordinære arbeidsmarkedet. Prisstigningen ble gunstigere enn forutsatt og dermed også utviklingen i kjøpekraft. En fortsatt nedadgående tendens i renten har også medvirket til velstandsveksten for de som har hatt lån.

Bedringen i norske bedrifters kostnadsutvikling har imidlertid ikke fortsatt etter 1994. Solidaritetsalternativets forutsatte bedring i industriens konkurranseevne, som var kommet fram til da, ble snudd i 1995 bl.a. som følge av valutautviklingen. Det borgerlige stortingsflertallet har bidratt negativt ved ikke å følge opp når det gjelder arbeidsmarkeds-politikken og slik sett bidratt til å holde tallet på langtidsledige oppe.

3. Utsiktene for annet avtaleår

Også 1997 ser ut til å bli et godt år for norsk økonomi. Utsiktene for den internasjonale utviklingen tegner bedre enn 1996 og utviklingen i Norge peker mot en fremgang både i investeringer, forbruk og innsats i offentlig service. Den gode veksten vil gi klar økning i antall jobber også i 1997. Etter som den skjulte ledigheten er bygget ned, må vi også anta at jobbveksten gir mer direkte utslag i reduserte ledighetstall enn i de foregående år. Det som bremser nedgangen i åpen ledighet er en klar nedbygging av arbeidsmarkedstiltakene. Størst negativt utslag kan dette få for litt eldre arbeidstakere og andre med en lang ledighetsperiode bak seg.

Når det gjelder prisutviklingen, vil denne øke i 1997. Det har sammenheng med økte strømpriser og avgifter, men også at utviklingen i 1996 var spesielt svak. Det tekniske beregningsutvalget anslår prisstigningen fra 1996 til 1997 til 2 1/2 %.

4. Pris- og lønnsutviklingen i første avtaleår

Iflg. tall fra beregningsutvalget ble det en meget bra reallønnsutvikling for alle områder i økonomien i 1996. Lønnsveksten ble også svært parallell mellom de ulike tariffområder. Industrien har vist seg i mindre grad å være lønnsledende og har i statistikken denne gang kommet lavere ut enn de offentlig ansatte. Høyere lønnsvekst enn offentlig sektor kom i bank- og forsikringsbransjen og grupper av ledende funksjonærer i NHO-bedriftene.

Noe som bidro til en sterk utvikling i reallønn var også at prisstigningen ble lavere enn forutsatt. Mens partene la til grunn en prisstigning på 1,5–2 %, ble endelig resultat bare 1,3 % fra 1995 til 1996. Da skatteprosenten gjennomgående har vært uendret, kan en således slå fast at en har overoppfyllt Representantskapetets målsettinger om kjøpekraftsutvikling for 1996.

5. Krav til inntektsutvikling i 1997

I reguleringsbestemmelsene for 2. avtaleår heter det:

Partene er enige om at forhandlingene skal føres på grunnlag av den økonomiske situasjonen på forhandlingstidspunktet og utsiktene for 2. avtaleår samt pris- og lønnsutviklingen i 1. avtaleår.

I protokollen for statsoppgjørene heter det dessuten:

De statstilsattes og lærernes nominelle lønnsutvikling skal vurderes i forholdet til arbeidslivet for øvrig.

Statistikken og foreløpige beregninger for overheng til 1997

indikerer en meget god kjøpekraftsutvikling for avtaleperioden sett under ett. Målet må være å videreføre kjøpekraften og en forbedring for lavere lønte og andre prioriterte grupper i 1997.

6. Gjennomføring av pensjon 63 og 62 år

Protokollen fra oppgjøret i LO/NHO-området avklarte at det blir en avtalefestet mulighet til pensjon fra 63 og 62 år fra hhv. 1. oktober 1997 og 1. mars 1998. Den nærmere gjennomføring hva angår dekningsområdet og finansiering avklares i oppgjøret basert på det utredningsarbeidet mellom partene som foreligger.

Når det gjelder de øvrige sektorer er det viktig å sikre pensjon fra 63 og 62 år etter mønster fra LO-NHO-området og å unngå de forverringer for LO-gruppene som ligger i forslag fra arbeidsgiversiden og andre arbeidstakergrupper.

7. Oppfølging av likelønn

I Representantskapets vedtak for hovedoppgjøret i 1996 het det at likelønn og likestillingsarbeidet måtte prioriteres i alle tariff- og særavtaleområder. Innenfor LO/NHO-området ble det mer forpliktende tekster i avtalene enn tidligere. Bedriftene ble gjennom dette i sin personalpolitikk pålagt å ivareta likestillingsperspektivet ved ansettelser, forfremmelser og kompetansegivende etter- og videreutdanning. Partene på den enkelte bedrift ble også pålagt å foreta en nødvendig gjennomgang av lokale avtaler for å følge opp likestillingslovens bestemmelser.

Innretningen av de sentralt avtalte tilleggene ble både i privat og offentlig sektor slik at de skulle bidra til fremgang i likelønn.

Rapporten fra Det tekniske beregningsutvalget har ingen endelig oversikt over 1996, men konkluderer med at lønnsutjevningen mellom kvinner og menn i de fleste områder har fortsatt i 1996. Dette innebærer således gradvise skritt for oppfyllelse av målet om likelønn. Dette må også være en ambisjon for lønnsforhandlinger sentralt og lokalt i 1997.

8. Krav til Staten og arbeidsgivere

Det å gjenreise full sysselsetting krever bred medvirkning i samfunnet. Myndighetene må videreføre sin styringsmessige innsats for bl.a. å bidra til gunstig rente- og valutautvikling. Statsbankene må følge opp trenden i det generelle rentenivå. De borgerlige partier må avslutte sine framstøt for å svekke arbeidsmarkedspolitikken. Arbeidsgiverne må vise at de vil videreutvikle produksjon og sysselsetting i Norge.

Vi må alle bidra til å bekjempe urimelige uttak av inntekt blant de som er i økonomiske maktposisjoner, enten det nå heter aksjeavtaler, fallskjermer eller aksjeutbytte. Og de arbeidstakerorganisasjoner som føler seg fristilt fra å være med på samfunnsansvar må ikke bli premiært av staten og andre arbeidsgivere.

9. Oppgjørsform

Ihht. klausulen for 2. avtaleår kan oppgjøret gjennomføres samordnet eller kartellvis.

Etter en helhetlig vurdering, herunder gjennomføringen av nedsatt pensjonsalder, anbefaler Representantskapet et samordnet oppgjør.

10. Forhandlingsfullmakt

På grunnlag av foranstående og i påvente av mer fullstendige tall for lønns- og prisutvikling gis Sekretariatet fullmakt til å utforme kravene til forhandlingene om 2. avtaleår.

Dirigenten foreslo at møtet tok en pause på 15 minutter, med anledning til å tegne seg på talerlista.

Etter pausen startet møtet med debatten og første taler var:

Rep. 34 – *Sven Hugo Johansen*, Norsk Grafisk Forbund:

Jeg har ingen problemer med å tilslutte meg solidaritetsalternativet eller den såkalte moderasjon. Jeg er ikke i tvil et sekund om at det er med på å øke sysselsetting. Men det jeg er veldig betenkt over, er at vi ikke stiller krav, skikkelige krav til myndighetene. Vi sitter i en situasjon hvor det er kapitalen som faktisk talt får ganske mye av den moderasjonslinjen vi fører.

Tidligere så hadde vi en skattepolitikk som også var fordelingspolitikk. I dag har vi en skattepolitikk som gavner de rike. Når du kan ta ut aksjeutbytte på 28 %, dvs. at bedriften betaler 28 %, du betaler ikke noe, men det blir 28 %. 28 % betaler de rikeste i dette samfunnet, og så sier vi ingen ting om det. Samtidig har vi ganske mange medlemmer som er arbeidsledige, som blir tvunget til å gå på sosialkontoret, og hva er det vi sier, jo vi skal bedre sysselsettingen. Og det er klart det er en fordel for en del av de arbeidsledige. Men verden er en gang sånn at det er veldig mange arbeidsledige, langtidsledige, som har gått ledige i 2–5 år, og vi kan tro hva vi vil, men veldig mange av disse får seg ikke nye jobber, og det er mange grunner til det.

Det ene er at arbeidsgivere av kapitalen har en utstøtningsmekanisme hvor de prøver å fjerne de som er dårligst stilt. Og så får vi ny teknologi som er vanskelig hvis du mister jobben din når du er 50 - 55 år. Og da nytter det ikke, vi har en linje hvor det står «en utfordring for å få en rettferdig fordeling av fremganger, og unngå at enkelte høster urimelige gevinster», det er greit at det står, men det betyr ingen verdens ting, spørsmålet er «hva er det vi skal gjøre» og det er klart at vi må stille krav til myndighetene.

Og så registrerte jeg at Yngve brukte legene som eksempler, og sa at legene tok ut for mye lønn. Det er mulig at de tjener for mye, jeg vet ikke, men det er en organisasjon som prøver å tilfredsstille medlemmene sine gjennom lønnskrav. Men uansett så vil jeg si at leger, sykepleiere, hjelpepleiere og de som jobber på sykehus, de gjør iallefall en skikkelig jobb, selv om det sto i avisene her at operasjonsleger bare opererte 1 1/5 time om dagen. Det er mulig at de bør gjøre noe mer.

Men allikevel Yngve, når du velger å ta legene, når vi nå har ganske mange meglere som tjener millioner av kroner uten å gjøre noe verdens ting. Da synes jeg på en måte at du velger feil innfallsvinkel å ta legene og ikke meglere.

For en del år tilbake reduserte regjeringen arbeidsgiveravgiften. Og de gjorde det for at bedriften skulle ansette flere folk. Sannheten er, at de større bedriftene prøver å kvitte seg med folk. Det er nesten fælt å stå på denne talerstolen her og si det i denne sammenheng, men jeg sier det likevel. A-pressen er faktisk talt ikke noe bedre. Og det skaper et stort problem, i hvert fall for meg, når A-pressen nå skal flytte en del aviser som produseres i Kongsvinger og Moss for å øke utbyttet til A-pressen. Da blir det veldig vanskelig for oss å si nei til andre bedrifter som også ønsker å øke utbytte. Og Yngve, sannheten i dette samfunnet er at avstanden mellom fattig og rik antagelig aldri har vært større enn det den er nå. Og da nytter det ikke for oss å bare ta den ene delen og snakke om solidaritetsalternativ og la solidariteten stort sett gå til kapitalen.

Jeg synes vi skal være ganske klare og si at vi aksepterer ikke at de som er uforskyldt ledige og ønsker å jobbe, at de skal bli tvunget til å gå på sosialkontoret.

Jeg registrerer også at myndighetene hver gang de uttaler seg om tariffoppgjør, så sier de at de ber begge parter om å vise moderasjon. Det blir på en måte utrolig dumt, det å be arbeidsgivere vise moderasjon med å gi oss lite lønnstillegg, det er ikke noe problem for arbeidsgivere, men dere kunne kanskje be arbeidsgivere å vise moderasjon selv.

Og det siste, jeg gjentar det, det går på en måte ikke an at vi fører en skattepolitikk hvor kapitalen får 28 %. Og jeg skjønner også at vi ikke kan øke den til 80 %, for da går jeg ut fra at kapitalen går ut av landet, men at du kan øken med 5 - 10 %, og bruke de pengene til de som trenger det mest her i landet.

Rep. 29 – *Bjørn Kristiansen*, Fellesorganisasjonen for Barnevern-pedagoger, sosionomer og Vernepleiere:

Resultatet av tariffoppgjøret i fjor var bra, sies det fra flere hold. Det var budskapet til Yngve i sin innledning også, han sa at det på mange måter er forutsetningene overoppfyllt. Aftenposten sier også i dagens avis at det var et jubelår, og særlig for Statsministeren og Statsrådene som fikk et lønnshopp på 40 %. Begrunnet i rettferdighet og sammenlignbarhet. Ingen dårlig argumentasjon det, det er mange som vil bruke den.

Norges rikdom forvaltes slik at det går ut til de som trenger det mest. Det er ikke til å tro at fordi Norge er rikt så må vi slakke av med kravene, både i forhold til velferdsstatens tjenester og ytelser, men også i forhold til åpenbare skjevheter i lønnsfastsettelsen. Dette kan ikke være riktig, det må være noe med oljefondet og forvaltningen av dette. Jeg tror at Regjeringen tar feil når de tror at dersom oljeinntektene ikke blir brukt, vil det heller ikke påvirke fastlandsøkonomien.

Regjeringen satser alt på å sette mest mulig på bok. Jeg mener at oljen må være i havet og pumpes opp med varsomhet. Det vil skape en sunnere økonomi og et bedre utgangspunkt for våre forutsetninger om inntektsutvikling og likelønn. Det å sette penger på bok skaper en slik overskuddsøkonomi som er som en ren magnet overfor utenlandsk finanskapital.

Overskudd gjør den norske kronen attraktiv, kursen presses opp, og da med en tilsvarende svekking av fastlandsøkonomiens konkurranseevne. Fra november til januar ga et sammenhengende eksempel på dette.

Dette representantskapet har stått overfor spørsmålet om moderasjon og ansvarlighet i en rekke år nå. Vi har vist den nødvendige moderasjon, men slik situasjonen nå er, så kan altså valutaspekulantene i et eneste jafs tillintetgjøre den styrkingen av fastlandsnorge, og konkurranseevnen som har blitt bygd opp gjennom alle disse årene med lønnsmoderasjon.

Regjeringen fører en ekspansiv pengepolitikk og en stram finanspolitikk. Dette medfører lavere utlånsrente, større privat forbruk på den ene siden, og på den andre siden er det ikke plass til å hverken opprettholde eller forbedre velferdstjenestene. Det er

nok å nevne helsetjenesten, psykiatien, barnevernet. En slik politikk som regjeringen fører vil langsomt kvele velferdsstaten. Budskapet som gis er å spare på alle bauer og kanter.

Statsbudsjettet skal brukes til å kjøle ned økonomien for å motvirke den ekspansive pengepolitikken. Jeg mener at Regjeringen må kunne føre en slik finanspolitikk ved å øke beskatningen på høye inntekter, og beskatte kapitalinntekter i stedet for å knipe inn på utgiftene.

Regjeringens politikk om en fortsatt reduksjon av offentlige utgifter skaper nedbygging av velferdsstaten og en relativ økning i privat sektor. Så det er økonomisk gevinst at oljen ligger, i dagens situasjon og også i fremtiden. Prognoser sier at oljeprisen vil stige dramatisk etter år 2010 som vil gi bedre avkastning enn om pengene står på bok. I tillegg kan det innføres skatt på alle valutatransaksjoner som vil ha en god effekt, skape større inntekter på offentlig sektor og stabilisere kronen.

Oppslutningen om regjeringens økonomiske politikk vil kanskje bli forståelig og akseptabel og for Fagbevegelsen vil det skape et bedre utgangspunkt for den inntektsutvikling og lønnsutjevning som er politisk ønskelig.

Det kan hevdes at fjorårets oppgjør var et godt oppgjør, tatt i betraktning av den lave prisutviklingen har det vært en klar kjøpekraftsforbedring. Men det viktigste for oss kan jo ikke være bare om det var et godt oppgjør, men inntil de krav og forventninger som vi hadde til inntektsutvikling og inntektsrettferdighet. Og det er naturlig å være fornøyd, noe annet er å være mer enn fornøyd, for det betyr at vi har oppnådd mer enn det vi har forventet eller mer enn det er rimelig å forvente. Jeg synes ikke vi fikk mer enn det som var rimelig å forvente, og jeg er jammen ikke sikker på at det vi fikk var like godt heller, om tallene fra Teknisk Beregningsutvalg så langt er riktige.

Jeg har noen elementer på dette. Offentlig sektor hadde en bedre lønnsutvikling enn privat sektor, ja er ikke det som en kompensasjon for den mindre lønnsutviklingen som har vært mellom de to sektorene. Vi fikk ikke gjennomslag for hele etterslepet, og det må da ikke bety at det ene året kan ikke være et motargument for det andre året.

Når det gjelder likelønn, så går det altså framover, men altfor seint. Det kan virke som om den vanlige innretningen på oppgjørene ikke er tilstrekkelig til å få fortgang i å redusere kvinnefratrekket. Jeg tror det må spesielle tiltak til, og dette støtter også opp under Teknisk Beregningsutvalg.

I kommunal sektor fikk vi et stillingsregulativt system som gir

en fare for en større individuell lønnsfastsettelse og åpning for ikke objektive kriterier. Vi har også hatt lavere og midlere lønte som forutsetninger for den sterke lønnsutvikling. Dette må også gjelde for 1997. Yngve sa selv at det ikke må gå ut over de lave lønte for å nå mange kvinner. Dette betyr at selv om fjordåret var godt, så trengs det klare føringer og gjentatte presiseringer om hva som er Fagbevegelsens forutsetninger for hele tariffperioden. Dette vil hjelpe oss mot de motkrefter som er, om det er motparten eller andre hovedsammenslutninger. Aller mest fordi det ikke skal være tvil om hva det er vi ikke skal gi oss på.

Jeg har levert inn et forslag som er en presisering og stadfesting av noe jeg mener er konkret oppfølging av både oppgjøret i fjor, men også det som ligger i Yngve's innledning. Det dreier seg om det punktet han selv tok fram som er siste avsnitt i punkt 5. Der foreslår jeg, for det står også i hovedutfordringene, om inntektsutvikling og likelønn. Jeg foreslår at det punktet endre slik: «statistikken og foreløpig beregninger for overhengt 1997 indikerer en meget god kjøpekraftsutvikling. Denne utviklingen må videreføres til 1997 med særlig vekt på lavere og midlere lønte, likelønn og andre prioriterte grupper». Jeg mener at det forslaget er en klar prioritering og en presisering av det som både ligger i hele dokumentet, i forutsetningene fra i fjor og i Yngve's innledning.

Rep. 34 – *Anders Skattkjær*, Norsk Grafisk Forbund:

Norsk Grafisk Forbund slutter seg til de hovedlinjer som fremgår av Sekretariatets innstilling. Men vi vil anmerke noen forhold som bør presiseres og fremheves i forhold til de foreliggende forslag.

Først når det gjelder forslaget under pkt. 4 annet ledd, der fremgår det at representantskapets målsetting om kjøpekraftsutvikling for 1996 er overoppfyllt. For det første vil mange av våre medlemmer ikke kjenne sin situasjon igjen i en slik beskrivelse, for det er tross alt en rekke medlemmer som ikke fikk stort annet enn lønnstillegget på kr. 1,50 i første avtaleår. For det andre, dette dokumentet representerer i utgangspunktet posisjonen for LO's forhandlinger mot NHO og vi kan ikke se at det er forhandlingsstrategisk formålstjenlig å møte arbeidsgiveren et utgangspunkt der vi beskriver at LO oppfatter at reallønnsutviklingen for første avtaleår er overoppfyllt.

Jeg vil da konkret foreslå at ordet «overoppfyllt» erstattes med «oppfyllt» eventuelt at setningen eller avsnittet redigeres.

Så til noen viktige forhold av politisk karakter under forslagens

pkt. 8. Som påpekt under dokumentets pkt. 2 er tallet på de langtidsledige holdt oppe grunnet de politiske prioriteringer som er skjedd i forhold til arbeidsmarkedspolitikken. Da vi ser nærmere på Sekretariatets innstilling under pkt. 8, så foreslås en formulering som da lyder: «de borgelige partier må avslutte sine framstøt for å svekke arbeidsmarkedspolitikken». Etter vår oppfatning er dette en for svak formulering.

Solidaritetsalternativet betinger en aktiv og målrettet arbeidsmarkedspolitikk. For å stimulere til sysselsetting, opplæring og omstilling og aktiviteter for å få arbeidsledige snarest tilbake igjen til arbeidslivet. Den gruppen som er mest utsatt, som over tid får de største problemene, er de langtidsledige.

Dette representantskapsmøte må i klartekst fortelle Storting, Regjering og de lokale myndigheter at en aktiv arbeidsmarkedspolitikk med tilførsel av de nødvendige ressurser er en absolutt forutsetning som del av solidaritetsalternativet.

Jeg vil foreslå at Sekretariatet får en fullmakt til å foreta en forsterkning av dette forholdet under forslaget pkt. 8.

Så til det samme pkt. 8, annet ledd. I første setning fremheves at «vi alle må bidra til å bekjempe urimelige uttak av inntekt blant de som er i økonomiske maktposisjoner, det være seg aksjeavtaler, fallskjermer eller aksjeutbytte». Vi ønsker en tilleggsmerknad til dette. Mange bedrifter har måttet gå til oppsigelser som følge av røde tall i bedriftsresultatet. Som tillitsvalgte har vi måttet gå inn og rydde opp i forhold både når det gjelder oppsigelser og nedbemanning. Har det vært røde tall, og det har vært absolutt nødvendig, så har vi akseptert og forstått slike drastiske virkemidler.

Det vi nå ser er en utvikling der eier av selskapet stiller økte krav til inntjening og driftsresultater og aksjeutbytte utover det som er nødvendig. For hver gang det stilles krav til økt lønnsomhet iverksettes tiltak for besparelse. Besparelse for å øke resultatet fører til rasjonalisering og strukturendringer som går på arbeidsplassene løs.

I dag har vi en oppgangskonjunktur, og da ser vi økte lønnsomhetskrav, og hvis vi da ser for oss at denne oppgangskonjunkturen ikke varer evig så vil det kunne bli en dramatisk situasjon en gang i fremtiden. Etter vår oppfatning er det viktig at representantskapet sier klart fra om at solidaritetsalternativet fordrer måtehold fra eierne og bedriftenes side.

Igen vil jeg da foreslå at Sekretariatet gis fullmakt til å foreta en presisering av dette forhold under forslaget pkt. 8. For Grafisk Forbund er det overordnet prioritering å få til en best mulig

løsning for avtalefestet pensjon ned til 63 år fra 1. oktober d.å., og 62 år fra 1. mars neste år.

Vi antar at det verken blir enkelt eller uten økonomiske prioriteringer fra LO's side og få til en best mulig løsning som omfatter flest mulig arbeidstakere. Norsk Grafisk Forbund vil gi sin støtte til en prioritering av pensjonsspørsmålet med dette mellomoppgjøret.

Jeg vil gi en liten merknad fra forbundsledelsens side med hensyn til det som kollega Sven Hugo Johansen anmerket i forhold til A-pressen. Vi har en dialog og et samarbeid med A-pressen for tiden for å se på hvilken måte man kan få til et best mulig resultat som følge av det som konsernstyret har besluttet med hensyn til strukturendringer på trykkerisiden i Østlandsområdet. Vi ser at det var sterke føringer fra eiernes side for å få til en best mulig løsning, og vi vil forholde oss til det i den videre prosess, og vi er i så henseende positive til den dialog som vi har etablert mellom A-pressen og Norsk Grafisk Forbund.

Rep. 120 – *Rolf Svestad*, Sør-Trøndelag fylke:

Solitaritetsalternativet var vellykket i 1996 sa lederen blant annet, og jeg er enig. Jeg håper solitaritetsalternativet blir like vellykket i 1997. Jeg mener pkt. 6 i retningslinjer for mellomoppgjøret er meget sentralt i den, og at de kan få gjort noe med AFP-ordningen, få senket den til 63, og videre til 62 år, gjerne lenger ned hvis det er mulig. Selv om politikere gir blanke i de gamle, så er jeg i hvert fall glad for at fagbevegelsen støtter opp, og gjør en jobb for de gamle.

Det ble sagt fra denne talestol at det aldri har vært større forskjell på fattig og rik i dette landet. Jeg vil gjerne minne om at norgeshistorien ble ikke skrevet i 1970.

Personlig gikk jeg ut i arbeidslivet i 1945. Jeg gikk av med AFP-ordningen i 1996. Jeg vil også si at det var den fineste dagen jeg har opplevd, å få gå av når jeg var 64 år og var bra opplagt, jeg var ikke helt nedkjørt slik som forfedrene mine og mange har vært. Derfor kamerater, vi må aldri glemme de gamle i fremtiden.

Rep. 106 – *Jardar Henriksen*, Østfold Fylke:

Jeg må si at det tariffoppgjøret vi har vært igjennom, vil jeg si var brukbart. Jeg er ikke enig i den formuleringa at vi har overoppfylt representantskapets målsetninger. Når vi leser statestikk så er det mye som skjuler seg i statestikk, det er gjennomsnittstall, og det er mange som ikke har vært med på de resultatene som andre har fått.

Vi har to viktige ting som står igjen i forbindelse med dette oppgjøret som vi hadde i fjor. Det er pensjonsordningen og etterutdanning. Hvis jeg ikke har misforstått Yngve, så har jeg i hvertfall oppfattet det slik at det er en viss motstand fra NHO-siden og fra noen store bedrifter når det gjelder etterutdanningspørsmålet. Det jeg ble advart mot, var at det var de små mellomstore bedriftene som var mest imot. Men undersøkelser viser at det er motsatt. Dette synes jeg er bekymringsfullt.

Når det gjelder pensjonsordningen så er det viktig at vi får til ordninger som er bra for våre eldre medlemmer. Her bør vi også være litt varsomme.

Hvis vi belaster utgiftene direkte til bedriftene, så vil vi få problemer. Vi har en god del små og mellomstore bedrifter. Jeg tror nok at hvis vi skal skrive avtale med disse bedriftene, slik at de må betale hele kalasset for pensjonsordningen, så vil vi få store problemer med å tegne nye tariffavtaler. Her må vi få til ordninger som betyr opprettelse av fondsordninger for å dekke opp disse forholdene.

Hvis bedriften har fire til fem ansatte, så er de avhengig av å ha en annen ordning enn direkte utbetaling. Jeg håper dette blir tatt hensyn til.

Ellers var det fint med den utredningen vi fikk når det gjelder pensjonsordningen, men jeg hadde håpet at den skulle komme før representantskapsmøte. Det er en liten debatt vi kan få på grunnlag av utredningen nå. Men, jeg håper vi vil få anledning til å komme tilbake til den. Den er sent ute allerede, og jeg har fått mange spørsmål fra folk om hvor saken er nå. Vi får håpe vi rekker å komme i mål, før den fastsatte datoen.

Så står det her at vi skal stille krav til LO. Det står «vi må bidra til å bekjempe urimelige uttak og inntekt på de som er i økonomisk maktposisjoner», og da må jeg spørre deg Yngve, hvilke virkemidler har vi til å få til det, annet enn å protestere? Det gjentar seg gang etter gang. Nå får disse høye herrene vise måtehold. Hva som skjer? Det blir verre og verre. De tar ut på et år, mer enn våre medlemmer greier å tjene i et helt liv. Og da må jeg spørre meg selv, hvilke maktmidler har vi til å ta rotta på disse folkene? Det har jeg litt problemer å forstå.

Ellers så er jeg litt allergisk mot økonomer, du får virkelig unnskyldte minister, men vi har et problem med industrien og at vi får alt for mange økonomer som bedriftsledere. Dette vil igjen si at det er en veldig stress på kostnader, og kostnader det er arbeidsfolk, ikke ledere og ledersiktet. Det er ikke kostnader. Derfor er dette et problem. Når vi da samtidig ser dette angrepet på syke-

lønnsordningen som jeg vil advare sterkt imot, vil de ha krig så skal de få krig. Årsaken til høyt sykefravær tror jeg helt klart er at vi i dag ute i industrien er utsatt for nedbemanning, vi skal ha minimum antall ansatte for å oppnå størst mulig profitt. Og dette belaster den enkelte både med overtid og stress slik at det blir høyere sykefravær.

Vi må se på virkelighetens verden for en produksjonsarbeider, ikke nok med å se på disse som jobber innenfor Handel og Kontor og den situasjonen de er utsatt for, med stadig lengre åpningstider og stress i den veien. Det er ikke rart at vi har problemer der. Hvis vi får en yrkesskade så skal vi vente et år, kanskje heldigst 1 1/2 år for å komme inn og få rettet på den skaden. Og når vi da angriper forholdene ved sykehusene, så er det ingen som tar tak i dette som Yngve sa tidligere, at legene opererer 1 1/2 time i uken. Man kan da undres på hvor ansvaret ligger på situasjonen på sykehusene.

Vi har en gruppe til som jeg er veldig opptatt av, og som også dette mellom to stoler, og det gjelder arbeidsmarkedsbedriftene. Her er det mye rart på gang for å si det rett ut. Spesielt mellom de ulike grupperinger innenfor den bedriften, så er det vanskelige forhold. Dette er bedrifter som skal etterutdanne eller perfeksjonere folk med handikap til å gå ut i ordinær industri. Hva er det de er utsatt for på nåværende tidspunkt? De er like hardt presset som en vanlig industri med å oppnå resultater og produsere. Attføringsdelen er blitt helt uviktig i den sammenheng. Dette er ting vi også bør engasjere oss i og få en løsning på.

Jeg tror også, slik jeg erfarte fra Østfold's side, at arbeidskontorene fungerer meget dårlig i sammenheng med disse bedriftene.

Folk som er inne på AMB skal ikke fases ut i arbeidsledighet, men skaffes jobber ved hjelp av arbeidskontoret. Dette skjer som regel ikke, i hvert fall i svært liten grad. Her har vi en gruppe som vi må prøve å vise større oppmerksomhet.

Videre så er jeg enig i de paragrafer som har pekt på dette med valutaspekulasjoner, og som er med på å svekke en situasjon for de som er avhengig av eksport. Vi merker det spesielt, vi som jobber i eksportrettet industri, at kronekurser skaper problemer. Ikke minst innen treforedling så er dette et stort problem, etter som jeg har oppfattet. Og det må jo være mulighet til å finne virkemidler slik at vi får stoppet dette tullet med at folk bare flytter penger og ødelegger hele situasjonen for landet. Her mener jeg at det må kunne finnes nøkler som kan gjøre noe med den situasjonen.

Ellers så har jeg pekt på de borgeliges angrep over våre sosiale goder og jeg har en oppfordring til representantskapet, det er at vi

som fagorganiserte får engasjere oss i sterkere grad og sørge for at de borgelige får mindre makt på Stortinget. Her har vi en viktig oppgave i et faglig politisk spill. Det er en god del av våre kamerater som stemmer borgelig, og dette finner jeg i hvert fall veldig uakseptabel. Det har ikke gjort noe annet enn å angripe velferdsordningen så lenge det har eksistert, så da ber jeg om innsats til valgkampen slik at vi kan få større myndighet og makt på Stortinget ved neste valg.

Rep. 78 – *Erik Hagen*, Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund:

Fjorårets oppgjør var et oppgjør som gikk bra for veldig mange av oss, selv om det er noen som bare fikk 1,50. Jeg oppfatter det slik at fjorårets oppgjør stort sett var i tråd med det vedtaket vi gjorde for et år siden, slik jeg oppfattet det vedtaket.

Overoppfylt er vel kanskje å ta litt hardt i Yngve, det er nok ikke så veldig mange som opplever at det ble veldig overoppfylt, men mer i tråd med det vedtaket vi faktisk gjorde. Det var nok en del skuffelse også, særlig blant de som stod i første rekke, og bl.a. slåss for pensjonsreformen. Og det må ikke herske tvil i det hele tatt om at hele LO står bak gjennomføringen av denne reformen på en måte som sikrer at alle grupper kommer inn, det synes jeg er veldig viktig at vi er klare på.

Ellers så er det interessant å legge særlig merke til fjorårets oppgjør på et område, fordi det viste at en reallønnsøkning virket positivt inn på det som er vår hovedoppgave, nemlig å få ned arbeidsløsheten og der har det vært sagt mye bra tidligere i dag, både fra Yngve og Sven Hugo, men reallønnsøkningen hadde ikke noen negativ effekt på arbeidsløsheten.

Det som jeg oppfatter som problemet med det forslaget som ligger der nå, det er konsekvensen av de tallene som ligger fra Beregningsutvalget. I privat sektor så opererer de med et overheng på 3/4 %, i staten 2 1/4 og i kommunen 2 1/2, og hvis vi da samtidig skal måle dette opp mot en prisstigning på 2 1/2 % og vi skal si at vi skal bare ha en videreføring av kjøpekraften, så betyr det, som jeg kan lese det, 1 3/4 % økning i privat sektor, fra 1. april betyr det 1 krone, 1/4 % økning i staten, blir det 0,50 øre, i kommunen blir det 0. Jeg synes det som er formulert der er for dårlig fordi det åpner ikke for en viss økning i reallønnen også til neste år. Og det tror jeg vi må ha hvis vi ikke skal trække på veldig mange LO-medlemmers rettferdighetssans.

Folk på jobben er veldig opptatt av oppgjørene og det er klart at det er ingen ting i Norge som skulle tyde på at forholdene ligger

dårlig til rette for å få en fortsatt reallønnsøkning også for 1997.

Samtidig så ser vi enorme økninger i eierinntektene, enorme økninger i en god del topplønninger og aksjeutbytte helt eventyrlig størrelse. Og så har vi meglere fra Oslo Børs som går rundt å skryter av at folk må være idioter som tjener under 1 million i 1996. Det sier noe om hvordan samfunnet virker når du ser det fra toppen.

Jeg har lagt inn et forslag som innebærer at målet må være å kreve en videreutvikling av kjøpekraften for inntekter opptil 250 000 og større forbedring for lavtlønte og andre prioriterte grupper. Dette oppfatter jeg ikke i strid med det som står i forutsetningen for annet avtaleårs forhandlinger, og det er også oppsummert i notatet vi har fått lagt fram i dag, altså vedtakforslaget, at 1997 blir et godt år for norsk økonomi.

Det er et annet moment også. Det er klart at desto lavere det sentrale oppgjøret blir, hvis folk mener at vi skal ha en del uttelling av bedriftenens gode økonomi, så vil du få en del tillegg i privat sektor som gjør lønnsforskjellene store igjen. Det vil være med på å dreie skrustikken gale veien, hvis vi nå går ut med et krav som bare skal opprettholde kjøpekraften, ikke videreutvikle den.

Jeg kunne foreslått noen konkrete krav, men jeg har prøvd det tidligere uten at det var populært, så denne gangen synes jeg det ikke er så veldig fjernt fra det forslaget som ble referert her tidligere i dag, og det er et forslag som er moderat. Videreutvikle kjøpekraften for inntekter opptil 250 000 og en større forbedring for lavere lønte og andre prioriterte grupper vil være slik som jeg oppfatter det, at vi da skal ha 2 kroner i privat sektor i stedet for 1 og noe tilsvarende i offentlig sektor.

Jeg tror det er viktig for oss å huske på at grunnplanet i LO, de ser at pengene flommer i Norge nå, også i 1997. Og det er litt vanskelig for dem å skjønne hvorfor det er så viktig at vanlige LO medlemmer ikke skal få sin lille del av dette. Det er vanskelig.

Og til slutt Yngve, kunne jeg godt tenke meg at når vi tar slike diskusjoner, at du tar «ballen» og ikke mannen, jeg synes det er litt surt å få slike slengbemerkinger fra deg som ikke går på innlegget. Så jeg foreslår at vi holder oss til saken og ikke til person.

Rep. 22 – *Gunnar Nilsen*, Fellesforbundet:

Jeg er stort sett enig i det forslaget som Sekretariatet har lagt frem, men Sekretariatet må jo også finne seg i at representantskapet setter opp noen porter og stokker nedover løypen, når dere bare har lagt frem traseen.

Det er dette representantskapet som etterpå skal komme og bestemme hvorvidt man er kommet i mål eller ikke. Det er ikke bare stoppeklokken som bestemmer her, her er det dette representantskapet, som jeg går ut fra, som skal bestemme etterpå om dere er kommet i mål.

Jeg er enig i at «overoppfylt», dere kan jo prøve hjemme og overoppfylle ting, da renner det over. Hvis det renner over for noen, så er det ikke de vi representerer går jeg ut i fra, det må i så tilfelle bare være et fåtall av dem. De som det renner over for, det er de som bestyrer det norske aksjemarked, som samles i selskap og frimurerlosjen og som også nå har ferie sammen på Hafjell.

De har lagt opp et kostnadsnivå som gjør at inngangspenger som kom i denne eliten stadig blir større. Og de får faktisk hjelp både av skattesystemet og av politikerne til å klare dette. Og det er den politiske delen av solidaritetsalternativet. Det er ikke slik at solidaritetsalternativet ikke bare er solidaritet mellom LO-medlemmer, det er et solidaritetsalternativ for hele samfunnet.

Vi har en god økonomisk situasjon i Norge. Av og til så skulle vi tro at det var et større problem enn hvis vi hadde en dårligere økonomisk situasjon. Det er mange som opplever det slik.

I hovedsak så har solidaritetslinjen tjent våre medlemmer tror jeg. Men det er også slik at det også har tjent andre. Og for at dette skal bli en virkelig solidaritetslinje så må vi politisk sett gjøre noe med de resultatene som solidaritetslinjen har skapt. Altså vi må hindre at det som samfunnet tjener eller sparer gjennom dette, kommer tilgode noen som ikke bryr seg om denne solidaritetslinjen.

Da kommer vi inn på, hvem er det som har problemer i dag?. Jo det er vel i begge ender av livet at de politisk sett nå har størst problemer. Ingen har nevnt de unges problem i dag. Det er jo ikke tvil om at for unge mennesker som skal stifte bo, så er det vanskeligere i dag enn det var for mange år siden. Husbanken er ikke lenger noen bank for de som skal skaffe seg bolig, vi må gjøre noe med boligbyggingen og vi må gjøre noe med kostnadene for de unge som skal stifte bo.

I andre enden av livet så må vi gjøre noe med sykehjemmene, enkeltrom o.s.v. Dette er også en del av solidaritetsalternativet. Hvem var det ellers vi skulle vise solidaritet med?

Så er det en ting som ingen har nevnt, det er dette med lokale forhandlinger. Det står ikke nevnt i utkastet, jeg går ut fra at Sekretariatet kommer med det, det er en del av det når vi skal bestemme om dere er kommet i mål. Det må bli slik at det skal bli

like tillegg ved dette oppgjøret, enten man har tariffavtale med lokale forhandlinger eller ikke.

Og den statistikken som er lagt fram viser at de som har lokale forhandlinger ikke har tatt ut mer enn de som ikke har det. Det viser også at det er ting som gjør at man får lønnsøkning lokalt selv om man bare har sentrale forhandlinger.

Når det gjelder AFP, eller videreføringen av AFP, så må siktemålet være at det skal være lik den AFP-ordningen vi har i dag. Og vi må være villig til å bruke alle midler for å få oppfylt de mål vi satte oss. Og det er viktig at det blir slik at vi får oppbyggingen av fond slik at vi ikke får presset på hver enkelt bedrift, slik at bedriften prøver å kvitte seg med slike folk eller at de går konkurs. Det er viktig at vi gjennomfører en ordning som kommer tilgode de samme grupper som AFP-ordningen. Og vi må også i denne sammenheng være villig til å bruke vår politiske styrke hvis vi ikke får det til med arbeidsgiverne.

Yngve Hågensen uttalte til Næringslivets ukeavis at han hadde mer tro på forskjellige velferdsordninger ved å gå til arbeidsgiverne enn på det stortinget som da satt. Og nå har du en mulighet Yngve, til å gjennomføre ihvertfall dette nå ved tariffoppgjøret, ellers så tror jeg arbeiderbevegelsen er tjent med at vi gjør det som vi har pleid å gjøre i Norge, vi gjennomfører også sosiale forbedringer med de politiske myndigheter og det er riset bak speilet når vi drøfter med arbeidsgiverne det sosiale fremstøt.

Så jeg ønsker dere lykke til, og så får vi komme tilbake å se om dere har kommet i mål på våren.

Rep. 99 – *Turid Lilleheie*, Norsk Tjenestemannslag:

Jeg skal også tale de unges sak, og jeg skal snakke for de med lang utdanning og studielån.

Hvis LO ønsker også i fremtiden å ha en bred og allsidig medlemsmasse så må de markere seg langt bedre når det gjelder å ta hensyn til levekår for personer med lang utdanning og studielån.

Undersøkelser viser at det er disse grupper som sakker akterut lønsmessig, det viser både dagens og gårdsdagens presseoppslag. Vi kan ikke i dag lage retningslinjer for mellomoppgjøret uten å markere at vi også tar dette på alvor.

Det viser at det er de med spesielt lang utdanning i offentlig forvaltning som sakker akterut. Å ta disse personenes situasjon på alvor, det er et ledd i en solidarisk lønnsutvikling. Vi skal ikke være allergiske verken mot økonomer eller andre personer med lang utdanning, for de trenger vi i medlemsmassen vår.

For, som Yngve sa i sitt åpningsinnlegg, at vår logikk skal ikke

være egoistisk, vår styrke og utfordring er bredden og mangfoldet. Jeg har derfor lagt inn et forslag, et tillegg på side 3, pkt. 8, første avsnitt, tredje setning og jeg siterer «statsbankene må følge opp trenden i det generelle rentenivå», og her vil jeg ha et tillegg, «herunder rentene for studiefinansiering».

Rep. 30 – *Wenche Bjørnebekk*, Fellesorganisasjonen for Barnevernspedagoger, Sosionomer og Vernepleiere:

Hvor lang tid tror dere det tar før vi har likelønn i Norge?. I likestillingsmeldingen for 90-årene vises det til en analyse av flere faktorer som påvirker det ulike lønnsnivået for kvinner og menn. I deres materiale er det en lønnsforskjell mellom kvinner og menn på 23 %. Før mellomoppgjøret i 1995 var det beregnet å ta 40 år å oppnå likelønn mellom kvinner og menn dersom vi skulle holde samme tempo som da.

Etter det har vi hatt to oppgjør der likelønn har blitt satt på dagsorden. Det har gitt resultater, tall fra Teknisk Beregningsutvalg viser at offentlig sektor kom litt bedre ut av lønnsoppgjøret i 1996 enn industrien.

Fordi det er i offentlig sektor vi finner store grupper kvinner ansatt, har dette antagelig minsket forskjellen på kvinnelønn og mannelønn noe. Det er for tidlig å si hvor mye. Vi har beveget oss i riktig retning, men hvor lang tid vil det nå ta å nå målet.

Foran fjorårets lønnsoppgjør var det ifølge meningsmålinger stor støtte i befolkningen for å gjøre noe med kvinnelønnen, det er et rettferdighetskrav. Det er ingen grunn til å tro at dette har endret seg. 45 % av medlemmene i LO er kvinner, LO har satt i gang flere prosjekt for å få kvinner aktive i fagbevegelsen og som medlemmer i LO.

LO vil satse på kvinnene, en viktig måte å satse på kvinnene er å øke takten på arbeidet med likelønn, både for lavere og midlere sjikt. Representantskapet vedtok før lønnsoppgjøret i 1996 at fortsatt moderasjon ikke må hindre et skikkelig løft i retning av likelønn mellom kjønnene.

I forslaget fra Sekretariatet står det at «en hovedutfordring for LO er å følge opp 1996-oppgjørets forutsetning om likelønn», det er bra, men det kan gjøres tydeligere enn i det fremlagte forslaget. Jeg vil derfor foreslå en presisering under pkt. 7, siste avsnitt. Jeg foreslår at de to siste setningene skal være slik: «dette innebærer således gradvise skritt for å oppfylle målet om likelønn, men det går fremdeles for sakte. Likelønn må derfor være en viktig ambisjon for lønnsforhandlinger sentralt og lokalt i 1997». Forslaget mitt utdyper at det å gå med gradvise skritt går smått, og

forslaget tydeliggjør at likelønn skal være en viktig ambisjon i årets oppgjør.

Det må være opp til forbundene og forhandlingssammenlutningene å vurdere om vi er på rett vei og går i riktig retning når det gjelder å oppnå likelønn. Men det er avgjørende for likelønnskampen at LO begynner å gå med lengre skritt og går raskere. Hvis ikke vil det kanskje ikke ta 40 år å oppnå likelønn, men 35. Det er for sent for de fleste av oss som er her.

Rep. 20 – *Olav Lindrupsen*, Fellesforbundet:

Det er ganske lett å stå her i dag, av to grunner, for det første er det liten snøtyngde, og for det andre sa LO-lederen at pensjonen skulle være hovedsaken i dette oppgjøret.

Jeg håper at det legges opp til at pensjonen utformes på en slik måte at man ikke hindrer små bedrifter i å inngå tariffavtale. Men som noen har sagt her, er vi inne på en balansegang. Man kan få dekt inn utgiftene fra bedrifter eller man kan gjøre det på andre måter, man kan smøre de ansatte på en slik måte at de unngår å skrive tariffavtaler, da har vi lite oppnådd.

Det er altså en balansegang som kan være hårfin. Dette er noe som medlemmene ganske lenge har spurt etter. Dette er noe som medlemmene spør etter og som man må få klarhet i.

Så, var dette et godt oppgjør, det hovedoppgjøret vi hadde eller var det det ikke?. Ja for noen var dette sikkert bra, men dette med gjennomsnitt er en vanskelig materie. Det som preger det norske samfunn av i dag, er følgende, det er stor mistillit mellom de styrte og de som styrer. I vår bevegelse fikk vi det klarlagt når vi hadde flere tariffområder som ble nedstemt ved tariffoppgjøret. Det ene er pensjonen, men det andre gjaldt for våre medlemmer i bygning, når vi får et ja-flertall på 50,8 %, da er det vel såvidt skuta bærer, og da bør det være et varsko om at man har trekt dette solidaritetsalternativet som har virket mellom de LO-organiserte og ikke mellom LO-organiserte og de andre. Man har altså ikke mye å gå på for at det er for dårlig, og her er det medlemmer som har hatt lønnsnedgang gjennom mange år.

Det andre er forsåvidt av mer politisk art, som topper seg med den nye regjeringsutnevningen. Man ba om råd fra folket og det rådet man hadde fått, var det første man overså ved regjeringsutnevningen. Men jeg skal ikke gå mer inn på det. Vi ser at de politiske signalene er slik at vi kanskje har strekt solidariteten med de lavtlønte noe langt. Man har altså så vidt det er på noen områder klart å fått et flertall ved avstemmingen.

Jeg har dirigert, jeg har ikke oppfattet om det har blitt fremmet

konkret som forslag om å stryke den siste perioden i pkt. 4. Jeg foreslår derfor at de siste ordene der, det som lyder slik: «da skatteprosenten gjennomgående har vært uendret kan det slås fast at den har overoppfylt representantskapets målsettinger og kjøpekraftsutvikling for 1996», jeg foreslår at dette konkret strykes. Det bør ikke stå der. For det første har ikke skatteprosenten vært lik, det har vært store skattelettelser for de rike, så man kan stryke dette.

Dirigenten opplyste at følgende inntegnede talere gjensto: Rolf Utgård, Tor Arne Solbakken, Kjell Arne Andersen, Knut Johansen og Børre Stabell.

Dirigenten foreslo strek etter Rolf Utgårds innlegg, med anledning til å tegne seg under hans innlegg.

«Strek satt» ble enstemmig vedtatt.

Dirigenten ga ordet til neste taler:

Rep. 28 – Rolf Utgård, Fellesforbundet:

Jeg må si at det er stor grad av enighet mellom de som har hatt ordet her, rundt vurderingen av fjorårets oppgjør og rammene fremover til dette oppgjøret. Jeg har imidlertid et lite spørsmål eller replikk til de foregående talere her. Forsto jeg det riktig at man så på likelønn som et spørsmål om offentlig og privat, så tror jeg man er litt på ville veier. Jeg tror spørsmålet om likelønn er et spørsmål om å rydde opp i eget hus. Vi skal gjøre vår jobb i Fellesforbundet og i jern og metall o.s.v. og jeg regner med at man også i offentlig sektor gjør det, og likelønn kan være mer enn det også, men det er først og fremst det, slik jeg oppfatter det.

Når det er snakk om oppgjøret til 1996. Jeg er ikke sikker på om det har blitt fremmet som forslag, men jeg hadde en liten diskusjon i fjor også da det ble sagt at vi skulle ha en kjøpekraftsforbedring for 1996 og jeg mente det var et brukbart utgangspunkt, og det fikk vi, det er vel ikke noe behov for å formulere det dithen at vi har overoppfylt det. Jeg mener jeg var inne på det som var forventningene, at det var et brudd med de snevre rammene som lå i moderasjonslinjen om 1/2 %, det var greit og sånn sett så tror jeg at vi skal fortsette den utviklingen som vi la i 1996 på dette. Som sagt, forslag på det hvis det er fremmet så vil jeg støtte det, men jeg forsto Erik Hagen dithen at han hadde noe på dette.

Det er også sånn at i Fellesforbundet, i metalleden, så hadde vi

en streik og streikeviljen var stor, misnøyen var stor, selv med 1,50, det var også misnøye med at man kun fikk halvparten av det andre fikk, stort sett, p.g.a. lokal forhandlingsrett som Gunnar Nilsen var inne på, det vil ikke bli akseptert, og det er også slik at situasjonen i bedriftene rundt omkring tilsier i dag større likhet mellom toppene i bedriften og vanlige ansatte, vanlige arbeidere, men det gir seg ikke utslag i lønns- og arbeidsvilkår. Folkene våre er mer verdt, og de vet det, og det skal de ha uttelling for. Så nå tror jeg det er viktig for ledera våre i forbund og LO å si det i klartekst og følge det opp i forhandlingene.

Det er alt for mye egoister på arbeidsgiversiden som stadig er ute og skryter av seg selv, sin fortrefelighet, og at de er verdt så mye, men jeg må si jeg har sett adskillig flere ledere som ikke har holdt mål, enn jeg har sett arbeidere.

Når det gjelder pensjon, så synes jeg formuleringene i det forslaget her fra Sekretariatet er litt ullent. Det er snakk om en gjennomføring hva angår dekningsområdet og finansiering som skal avklares i oppgjøret basert på utredningen. En utredning som ikke vi har sett, men der har jeg den tilliten til våre forhandlere at de sørger for at denne pensjonsordningen blir en videreføring av AFP hva angår vilkår. Dette er viktig. Vi la nok litt opp til problemer i fjor da vi formulerte kravene, eller begrunnet kravene, vi snakket om folk som skulle hatt en yrkeskarriere fra de var 15–16 år, og det er klart at da utelukker vi mange grupper, grupper som kanskje har en yrkeskarriere, men ikke da som ansatte.

Jeg tenker da spesielt på 3 grupper, kvinner som etter en lang periode hjemme med mann og barn og hus, kommer ut i yrkeslivet. Innvandrere som kommer inn i yrkeslivet på et senere tidspunkt, og folk fra primærnæringene. Folk kan ha en broket yrkeskarriere, men de kan være like slitne de som andre, så her må vi ikke ha noen dårligere ordning enn AFP-ordningen, men som sagt, det stoler jeg på at de signalene kommer fram og at man tar det. Vi har mulighet til å ha konflikt på dette denne gangen også, men jeg er helt sikker på at hvis vi ikke får en god løsning på dette, så blir det lagt opp til en konflikt ved neste hovedoppgjør på dette hvis vi ikke får dette til.

Til slutt litt om oljepenger o.s.v. Det er en av de punktene som jeg var noe uenig med Yngve i innledningen hans, og det går på det med oljepengene. Det er opplagt at det er et hovedproblem for konkurranseevnen til industrien, det er valutakursene, og den knallsterke økonomiske situasjonen vår. Den kan vi gjøre en god del med, som på lang sikt styrker Norge som industrinasjon, og som nasjon i det hele tatt, uten at det medfører prispress.

Det går an å øke innvandringen av arbeidskraft, det går an å investere infrastruktur i utdanning, i sykehjem o.s.v., blant annet i form av å kjøpe mye tjenester og varer ute. Her må vi ikke bare lene oss tilbake og sette penger på bok, det er en alt for passiv politikk i forhold til de store utfordringene vi står overfor også i forhold til konkurranseevnen til industrien.

Rep. 96 – *Tor Arne Solbakken*, Norsk Tjenestemannslag:

Jeg er i hovedsak enig i den uttalelsen som ligger her, selv om jeg vel synes det er kanskje litt sprik mellom overskriften og innholdet i pkt. 2. Her bruker man ordet «svært vellykket» kunne vel det med fordel vært byttet ut med «god», men jeg skal ikke legge inn noen forslag på det, men jeg synes fortsatt at ledighetstallet er så uhyggelig høye at «svært vellykket» er å ta veldig godt i.

I pkt. 5, krav til inntektsutviklingen så har det kommet inn et nytt begrep, nemlig «andre prioriterte grupper», og «midlere lønte» som vi har vært vant til er borte.

Til tross for at det allerede ligger flere forslag inne, så vil jeg også fremme et forslag her, og jeg gjør det for jeg håper at, slik som jeg har valgt å skrive det, kan være spiselig både hos LO-ledelsen og fremre benk her, slik at vi kan få det med oss. Jeg foreslår at siste setning endres slik at det står «målet må være å videreføre kjøpekraften og en forbedring av denne på lavere og midlere lønte i 1997».

Dette er noe mindre endring enn Bjørn Kristiansen foreslo, og det litt udefinerte andre prioriterte grupper er borte. Min begrunnelse er at vi ikke må komme i en situasjon der vi står igjen uten krav for store deler av våre medlemmer. I en situasjon der overheng og prisstigning går opp i opp, eller i værste fall skylder penger, tallet ble referert her tidligere og jeg har hørt noen som har vært ute og antyd det prisstigningen er på 1,8 % som også har en viss autoritet i den type spørsmål, så dette synes jeg kan bli litt vanskelig.

Det er ikke slik at jeg mener at vi skal delta i kampen om å stille de høyeste kravene, men det er et godt stykke fra der og til ikke å fremme krav i det hele tatt. På NTLs landsstyremøte forrige uke var det en bred enighet om at vi måtte innlemme de midlere lønte i de vi nå skal kreve kjøpekraftforbedring for.

Jeg vil påstå at det ikke vil være noen trussel for solidaritetsalternativet om også de midlere lønte får en rimeligere kjøpekraftsvekst i 1997. I fjor definerte vi midlere lønte opp mot en årslønn på 250 000 kroner, et tall som ikke er nevnt tidligere her. Jeg har ikke tatt med noen tall i mitt forslag, men mener at midle-

re lønte er et presist nok begrep i dag og mye mer opplysende enn det de udefinerte andre prioriterte grupper som står i forslag til uttalelsen.

Mitt forslag vil også bety at adskillig flere av LO's medlemmer ser at det representantskapet har som mål å ivareta nettopp deres interesser. Og dette vil også ha en betydning i forhold til den rekrutteringspolitikken vi ønsker å drive, og sammen med det forslaget som Turid Lilleheie la inn i forhold til studielånsrenten så tror jeg disse forslagene vil være med på å gjøre dette til en enda bedre uttalelse og et enda bedre grunnlag for de kommende oppgjørene.

Dirigenten opplyste at følgende sto igjen på talerlisten: Kjell-Arne Andersen, Knut Johansen, Børre Stabell.

Dirigenten gikk gjennom forslagene som er fremmet: Pkt. 4, siste avsnitt, et fra Anders Skattkjær og et fra Olav Lindrupsen.

Pkt. 5, siste avsnitt, tre forslag til endringer, et fra Erik Hagen, et fra Bjørn Kristiansen og et fra Tor Arne Solbakken.

Pkt. 7, foreligger det et endringsforslag fra Wenche Bjørnebekk.

Pkt. 8, foreligger det et fra Turid Lilleheie til første avsnitt, og et fra Anders Skattkjær, også første avsnitt. Pkt. 8, siste avsnitt fra Anders Skattkjær. Børre Stabell vil fremme et forslag, han har bedt om ordet og så vil Knut Johansen fremme et forslag til pkt. 8.

Dirigenten opplyste at strek er satt.

Rep. 12 – *Kjell-Arne Andersen*, Norsk Elektriker og Kraftstasjonsforbund:

Jeg vil innledningsvis si at det er positivt at det er en veldig stor tilslutning til det dokumentet som LO-ledelsen legger frem, og jeg vil si at hovedlinjene i det som er sagt fra talerstolen i dag er innlegg som jeg slutter meg til så absolutt. Men jeg har lyst til å fokusere på en av de prioriteringene som LO har hatt over flere lønnsoppgjør. Det dreier seg nå om en 6 - 8 år, og som på mange måter har vært suksessfull og det er det som er knyttet til likelønns og kvinnelønnsprioriteringene innenfor LO-området og da tar jeg utgangspunkt i den kommunale sektor.

Fordi at hvis en går inn og ser, så har en fått en merkbare uttelling innen den kommunale sektoren for de kvinnelederte gruppene. Det har en fått innenfor lønn, en har hatt det i forhold til prioriteringer i etter- og videreutdanning, ikke minst i forhold til AFP-

ordningen, opprettelse av fagarbeidsområder som man har jobbet aktivt med. Og ved siste oppgjør så fikk en da et kraftig hopp for det vi kaller høyskolestigen innenfor den kommunale sektoren. Så jeg synes det er riktig å gi honnør til LO for den satsingen som her er gjort for de gruppene som er store og tunge innenfor de kommunale områdene.

Men i tillegg til det så har jeg lyst til å fokusere litt på de prioriteringene som har vært over så lang tid. Og for NEKF som ikke er kjent for å være et kvinneorientert forbund, men et forbund innenfor den kommunale sektoren som har vårt organisasjonsområde som er mannsdominert. Vi organiserer i dag, i forhold til den siste statistikken, ca. 56 % av de som jobber innenfor norsk forsyning og innenfor den kommunale sektoren så er det drøye 65 %. Vi har da både den private og den offentlige energiforsyningen samlet i et forbund og det sier seg selv at det blir et mannsdominert område.

Den fokuseringen som er på kvinneprioriteringen innenfor den kommunale sektoren i første rekke, skaper en viss uro blant våre medlemmer. Og det går på det at en føler seg, ikke bare føler seg, men en blir i stor grad tilsidesatt. «Sektorproblemene», en viktig sektor i den kommunale sektor, blir lite fokusert på. Og det er en generell holdning som brer seg blant de teknisk ansatte innenfor den kommunale sektor.

Det er klart at ser en det her over tid så er det klart at det har ikke vært verken i forhold til antall ansatte eller på andre måter vært de prioriterte oppgavene som her er lagt fra myndighetenes side heller. Men vi merker det veldig godt fordi, som jeg sa istad, innenfor lønnsdannelsen i energiforsyning som nå er fullstendig markedstilpasset hvor en har fri konkurranse, så ser en jo det at våre fagforeningskollegaer i den private sektor tar ut på hovedoppgjøret i fjor, jeg tror i snitt 30 - 40 % mer enn det en gjør innenfor den kommunale sektoren. Og det er da tilsvarende grupper som jobber innenfor det samme området. Og det er klart at såne ting som det skaper en irritasjon og er vanskelig for oss som forbund å leve med.

Så litt til det som er lagt fram her i dag. Når jeg leste innstillingen som ble lagt frem, så føler jeg på en måte det at en ytterligere forsterkning av kvinneprofilen ligger her, og som Yngve sa innledningsvis, så er det riktig at det er de lavtlønte som i hovedsak utgjør den gruppen og de er da spesielt nevnt og hvor det midlere sjiktet ikke er satt ned slik det var i 1996. Men det er tatt inn andre prioriterte grupper, og her er det kommet mange forslag på det, men jeg har ikke fått fatt i hva som ligger i andre prioriterte

grupper, så jeg skal verken si jeg støtter eller fremmer nytt forslag på det, for det er jo mulig at forslagsstillerne har mer innenfor den bolken.

Og jeg håper for vårt forbund at det er det begrepet som skaper rom for vårt forbund innenfor den kommunale sektoren. For å kunne ivareta grupper som ikke har fått den fokuseringen. Jeg må si at jeg er litt spent på det begrepet og håper på en redegjørelse for det.

Rep. 108 – *Knut Johansen*, Hedmark Fylke:

Det er ikke nok å stå opp om morgenen pleier Yngve å si. Nei, det er ikke det, men nå må en passe på å stå opp i riktig kommune også. For nå savner jeg at LO tar tak i den frie flyten av de kommunale avgifter. Vi har lenge hørt at markedet må bestemme, men det kan ikke være samfunnsnyttig at halve Norge skal være på flyttefot, og snart så finnes det jo ikke et eneste postkontor å levere flyttemeldingen til heller.

Under pkt. 3 er det nevnt «økte strømpriser og avgifter, men at utviklingen i 1996 var spesiell svak», og da spør jeg, er det i Bærum eller i Rælingen?. Jeg vil derfor komme med et forslag til en ny setning under pkt. 8, der står det «myndighetene må videreføre sin styringsmessige innsats for bl.a. å bidra til gunstig rente- og valutautvikling», jeg vil ha en ny setning der, «samt bidra til et tilnærmet likt avgiftsnivå ute i kommunene». Dette har like mye å si for medlemmene ute, som økt vekst i lønningsposen.

Rep. 26 – *Børre Stabell*, Fellesforbundet:

Når vi nå går inn i et mellomoppgjør bør vi trekke erfaringer fra hovedoppgjøret i fjor, samt erfaringer fra tidligere oppgjør.

Lederene i næringslivet har veltet seg i fete opsjonsavtaler, fallskjermer og aksjeutbytte, mens de som skaper verdiene i samfunnet, i bedriftene, skal stå igjen med lite eller ingenting.

Moderasjon og måtehold skal ifølge TBL og NHO kun gjelde fotfolket i bedriftene, ikke for direktørene og lederne i næringslivet.

Hovedoppgjøret i 1996 medførte den første streiken i verkstedindustrien på over 70 år. Når lederne i TBL og NHO ikke var villig til en forbedring i AFP, mens de selv velter seg i fete opsjonsavtaler, aksjeutbytte, fallskjermer og skyhøye lederlønninger, da ba de om en streik i verkstedindustrien. Resultatet av streiken om at en ordning med tidlig pensjon skal kunne tilbys arbeidstakerne over 63 år, f.o.m. 1. oktober 1997 og tilbys arbeidstaker over 62 år f.o.m. 1. mars 1998 er en stor seier for fagbevegelsen, og spesielt for Fellesforbundet.

I årets mellomoppgjør skal det ses nærmere på gjennomføringen, hva angår dekningsområde og finansiering basert på det utredningsarbeidet fra partene som foreligger. Det er et sterkt signal fra fagbevegelsens medlemmer om at vi ikke aksepterer en utvanning av hva vi oppfattet som resultatet fra fjorårets oppgjør, AFP på 62 år fra 1. mars 1998. Her skal AFP på 62 år fra 1. mars 1998 stå uten noen bisetninger som kan bidra til å undergrave denne sosiale reformen og dette sosiale framskrittet.

Næringslivet går så det suser, statskassen renner over av penger, fagbevegelsens kvinner og menn som bygger samfunnet, som skaper verdiene i samfunnet forlanger å få sin del av kaken gjennom en grei og enkel konkretisering av hvordan AFP på 62 år fra 1. mars 1998 skal gjennomføres.

Årets mellomoppgjør må også gjennomføres uten noen form for begrensning eller innblanding i forhold til de lokale lønnsforhandlinger. De generelle lønnstillegg som gis skal gis til alle. Det er ikke akseptabelt slik resultatet er blitt ved oppgjør tidligere, at de med lokal forhandlingsrett, f.eks. bare får halvparten av det generelle tillegget, at det settes et tak på de lokale forhandlingene eller at det settes en tidsfrist på de lokale lønnsforhandlingene.

Det vi skal være klar over er f.eks. i forhold til eksportindustrien og den lokale forhandlingsretten, er at det er ikke alle innenfor privat sektor som har fått 4 % lønnsvekst det siste året, selv om vi vet at gjennomsnittet i lønnsvekst har vært på 4 %. Noen har fått mer og andre har fått mindre.

Når bedriftene går dårlig, så er medlemmene villig til å godta mindre. Sterk krone f.eks. forverrer resultatet for mange eksportbedrifter med flere millioner kroner. Men når bedriften har kommet skikkelig på beina, ikke bare kommet på beina, men går så det suser, da forlanger våre medlemmer å kunne ta ut skikkelig lokale tillegg uten noen form for begrensninger.

Jeg har derfor levert inn et forslag som jeg tenkte skulle komme inn som et tillegg til pkt. 5 som heter krav til inntektsutviklingen i 1997, forslaget er som følger: «det generelle tillegget gis likt til alle. Det er ikke aktuelt med noen begrensninger i de lokale forhandlingene, verken i form av tak på de lokale forhandlingene eller noen tidsfrist for når de skal være sluttført».

Privat og offentlig sektor er gjensidig avhengig av hverandre. Hva som skjer med offentlig sektor, hvilke tilbud de har, hvilke priser det er på offentlige tjenester, har stor betydning for levestandarden til lønnstakerne, også i privat sektor.

Det er viktig at vi stiller strenge krav overfor de politiske myndigheter i forhold til en sterk offentlig sektor. Når det blir en sulteforing av kommuneøkonomien begynner flere kommunepolitikere å trekke fram privatisering av kommunal sektor. Jeg bor i en kommune hvor Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre har lagt et råkjør på privatisering av kommunale tjenester. En privatisering her rammer ikke bare de ansatte i kommunen, men også oss som bruker det, i form av dårligere tjenester og høyere pris. Derfor må også kravet overfor våre politiske myndigheter være at vi ikke aksepterer en sulteforing av kommuneøkonomien.

Norge har som verdens rikeste land råd til å opprettholde et velferdssamfunn. Her er det også helt sentralt det som Jardar Henriksen var inne på i sitt innlegg, vi aksepterer ingen angrep på sykelønnsordningen. Arbeiderklassens kvinner og menn som har bygd opp den norske velferdssamfunnet skal ha full lønn under sykdom.

Solidaritetsalternativet skulle skape flere arbeidsplasser. Det har ikke kommet det nødvendige løft i den landbaserte industrien og i eksportindustrien. Norge er rikt utstyrt fra naturens side. Vi har alle muligheter til å bygge et samfunn som fremtidige generasjoner kan leve av. Det er ikke så veldig interessant om oljen skal tas opp raskt nå eller i et langsommere tempo. Det avgjørende er at oljepengene brukes til noe fornuftig, til å skape arbeidsplasser i Norge, til verdiskapning i Norge.

Det var meget positivt det utspillet LO kom med for kort tid siden om at oljefondet bør kunne brukes til å sikre fremtidige arbeidsplasser, f.eks. gjennom strategiske oppkjøp og til å øke verdiskapningen og videreføringen i Norge. Skal Norge overleve som industrinasjon må vi gå fra å eksportere råvarer til å bli en eksportør av videreforedlede produkter. Det blir ved gjentatte anledninger trukket fram hvilke store fordeler det faglig politiske samarbeid mellom LO og DNA har for fagbevegelsen.

Jeg vil måle dette samarbeidet i forhold til om vi er i stand til å få til en kursendring i industripolitikken. Skal vi i industripolitisk sammenheng fremstå som en gjennomsnittlig bananrepublikk som bare høster av de råvarene naturen gir oss, eller skal vi bli et moderne industrisamfunn. Klarer vi å bygge opp et moderne industrisamfunn som framtidige generasjoner kan leve av i form av økt videreføring, så vil det faglig/politiske samarbeidet på mange måter vært en suksess.

Store deler av fagbevegelsens medlemmer forventer at LO's ledelse legger økt trykk på dette spørsmålet i tiden fremover.

Dirigenten konstaterte at debatten dermed var avsluttet og ga ordet til:

LO's leder, *Yngve Hågensen*, til oppsummering og kommentarer:

Det har vært 16 innlegg i denne debatten, og vi har en del endringsforslag hvor flere av de egentlig går på samme tema, som jeg må få lov til å kommentere og selvfølgelig har rett til å ha oppfatninger om.

Debatten startet med Sven Hugo som etterlyser skikkelig krav overfor myndighetene. Det er slik at det var to sentrale krav knyttet til mellomoppgjørene som jeg brukte rimelig mye tid i mitt innlegg til å kommentere. Det ene er knyttet til valutastabilitet og det andre til arbeidsmarkedstiltak. Her kreves det mye fra regjeringens side hvis vi skal lykkes i den politikken, og jeg tror at det er helt sentralt knyttet til de målene vi har i 1997 og mellomoppgjørets medvirkning til å nå de målene.

Du tok for deg en del andre ting, og det har andre vært innom også, som ikke vi er fornøyd med i samfunnet, det meste av det dersier i så måte må jeg innrømme at jeg er ikke særlig fornøyd med jeg heller. Men minner deg om Sven Hugo at jeg er litt overrasket da du stiller opp og nærmest er sponsor for legene i deres tariffpolitikk. Sven Hugo har tatt en pause så jeg går videre til neste innlegg.

Bjørn Kristiansen tar for seg et konkret forslag knyttet til en endring i Sekretariatets forslag til uttalelse, og som mange flere har vært opptatt av. Og det er reist spørsmål om hva vi legger i begrepet som at vi skal ha andre prioriterte grupper, i stedet for en definisjon slik vi gjorde i fjorårets representantskapsmøtevedtak. Det som jeg vil understreke i den sammenheng, for dette har vi hatt flere runder om både i inntektspolitisk utvalg og senere i Sekretariatet, det er at det er egentlig erfaringer fra 1996 som har gjort at vi velger å foreslå de formuleringene vi gjør.

Vi har registrert at vi må ta den realitet at ståstedet er avgjørende for hvordan vi skal utforme kravene i forhold til likelønn. Og det er det vi mange ganger tenker på når vi snakker om midlere inntekter. Ståstedet er forskjellig for privat sektor, statlig sektor og kommunesektoren. Også lønssystemene vi skal anvende er i denne sammenheng forskjellig. Og vi merket, når man ser helheten i det, at oppgjøret 1996 skapte litt problemer i den sammenheng, ikke så mye i utformingen av kravene, men gjennomføringen av det.

Det er hensynet til den type virkeligheter som ligger bak når vi

har formuleringen som er gjort, og ikke et spørsmål om realiteter utover det. Til de som i den sammenheng reiser spørsmål om hvilke ambisjoner det ligger økonomisk i det vedtaket Sekretariatet foreslår, så la meg med bred penn gi den tolkningen fra Sekretariatets møter, vi snakker ikke om noe nulloppgjør i 1997. Vi snakker om et oppgjør hvor alle skal ha tillegg. Det må ikke herske det minste tvil om at formuleringen er bevisst i forhold til en helhet, men det må ikke overhodet være tvil om at det ikke skal være noe nulloppgjør, og at dermed alle skal ha tillegg.

Men så velger vi en formulering som innebærer at vi hensyntar visse problemer ved fjorårets oppgjør. For å få det til når det gjelder likelønn, ber vi om en fullmakt på det grunnlaget vi her gjør, slik at Sekretariatet i første omgang, i neste omgang forhandlingsutvalg med henholdsvis privat sektor, statssektor og kommunesektoren får fullmakt til å utforme de endelige kravene ut fra sitt eget ståsted.

Dette er ikke strategi for å få dårlig utbytte, det er en strategi for å få gjennomført det målet vi er på jakt etter. Hvis det er viktig for Representantskapet å flagre utad i dag at vi har fine mål, ja så er det antagelig de forslagene som er reist her best. Men er det viktig etterpå å flagre med et godt resultat, så er forslagene fra Sekretariatet det beste. Så kan Representantskapet tenke gjennom det.

Anders, reiste tre forslag. Det siste av de vil jeg advare mot, selv om jeg tolker Anders i beste mening, og da tenker jeg på det forslaget som innebærer at man skal gi Sekretariatet fullmakt til å utforme endelig formulering knyttet til det punktet Anders tok opp. Når jeg advarer mot det, så er det fordi at jeg synes dagens Representantskap skal avsluttes med de vedtak Representantskapet vil gjøre, vi skal ikke utsette noe, eller gi fullmakt til noen, annet enn den forhandlingsfullmakten vi ber om.

To av de andre forslagene fra Anders, og det ene har mange andre hatt glimrende innlegg om, om dette med «overoppfyllt». Vår venn Gunnar i Fellesforbundet sa at «da er det noe som renner over, og det har han ikke oppdaget enda», men samtidig så sa han at Sekretariatet må finne seg i noen stokker og porter underveis, det regnet vi med, så her har vi plass for en liten endring.

Det andre forslaget fra Anders, det er knyttet til en sterkere presisering i forhold til Arbeidsmarkedspolitikken. Som en forutsetning for å videreføre solidaritetsalternativet. Jeg synes det ikke bør være noe problem for Sekretariatet å slutte seg til det, at vi føyer det inn på det sted Anders selv reiste forslag om.

Til Jardar og de etterfølgende, det var mange inne på det sam-

me temaet, men først til det Jardar sa om sykefraværet og Børre Stabell fulgte opp. Det må ikke være tvil om at vårt standpunkt til sykelønnsordningen ikke skal vurderes for hver gang det foreligger en rapport som forteller om sykefraværets utvikling. Det er selvfølgelig uaktuelt. Jeg synes at representanter fra LO's administrasjon på en fin måte har stått opp i media og forklart årsaken til det sykefraværet vi nå registrerer. Vi er ikke glad for høyt fravær, men det er konsekvensen av en arbeidslinje vi må ta inn over oss. Så kommer media og spør meg om hva jeg mener om at det er borgelige partier i Stortinget som sier at nå må vi gjøre noe med sykelønnsordningen. Og da må jeg innrømme, de som sier det i dag, det er akkurat de samme partiene som har sagt det hver dag siden 01.01.78 da vi fikk den ordningen, og da de tapte voteringen i Stortinget. Vi er selvfølgelig ikke mer imponert over dem i dag enn det vi var den gangen.

Vi skal, synes jeg, med rette kunne si fra det til de borgerlige partiene i Stortinget. Vi skal med rette forsvare den enkeltes rett til å være syk, og ha en skikkelig sykelønnsordning til å dekke opp økonomien. Men vi skal aldri være redd for å si at det er ikke noe mål for Landsorganisasjonen at flest mulig er syke lengst mulig, så vi er villig til en hver tid å se på hvilke virkemidler som gjør at vi sparer folk for sykdom, at folk er i form, og at vi har positiv innstilling til miljøet som gir både bedre arbeidsplasser og bedre for den enkelte.

Men så fulgte Jardar opp dette med pensjonsordningen, og den situasjonen de står foran der. Det har vært flere sider som har vært nevnt, og for å ta et som Gunnar var innom, hvis vi ikke får til en løsning nå, så kan det være årsaken til konflikter 1998.

Sekretariatets innstilling til dette mellomoppgjøret, og Sekretariatets forankring til dette spørsmålet er knyttet til at dette skal avgjøres nå. Det skal avgjøres ved mellomoppgjøret og være en del av den protokollen vi slutfører. Og den streiken/konflikten vi snakker om hvis vi ikke når fram, den bør vi ikke vente med til 1998, den tar vi i våres. Det er det som er realiteten her, vi har gjennom avtalene sikret oss, det grunnlaget som skal til, prinsippielt, for å håndtere det ved dette mellomoppgjøret. Og det er der vi skal gjøre det. Det skal vi ikke vente med til neste år. Jeg oppfatter at Gunnar ikke sa det for at han er spesielt tålmodig, men jeg bare understreker at dette har Sekretariatet vært nøye på og gjennomdrøftet, og har en klar og felles holdning til. Derfor er det også vi sier at pensjon er på mange måter en sentral del ved dette oppgjøret, for vi kan komme i en situasjon at vi må ta ibruk virkemiddel, også ved et mellomoppgjør som vi ikke har tradisjoner på.

Så til dette med finansiering, og det er flere av dere som har vært inne på samme tema og Jardar startet. Skal jeg være helt ærlig så må jeg si at det er en ting jeg har helt klart for meg, og det er at finansieringen av den pensjonsordning vi snakker om nå, videreføring 63-62 år, den er det arbeidsgiverne som skal finansiere. Så skal vi tilrettelegge fonds, ja så er det et spørsmål om hvordan arbeidsgiverne som kollektiv skal forholde seg til finansiering av denne ordningen. Det har utredningen vi viser til noen oppfatninger om, men jeg må innrømme, jeg er ikke helt sikker på om det er vår oppgave å ta standpunkt til det som skal være solidaritet mellom arbeidsgivere, det kan de rydde opp i selv.

Jeg minner om at vi stiller den type krav til oss selv at hvis vi både skal ha en god ordning, som er som vi vil, nemlig videreføre AFP når det gjelder hvem det skal gjelde, så kan det ikke være slik at vi skal komme i en konfliktsituasjon, fordi vi er uenige om hvordan arbeidsgiverne skal finansiere det. Det får være grenser for å sette saken på huet. Og så vil jeg legge til, jeg hørte ikke en eneste stavelse om dette på Representantskapet i 1996, hvis dere ikke tror meg så kan dere gå tilbake i protokollene, så kan dere registrere det selv. Det er på en måte et nytt krav som reises.

Og så ble det sagt fra en av dere at utredningen var ullen. Det var Rolf Utgård som sa det. Utredningen handler ikke om mandater, for det har ikke vi funnet på, det har vi fått som mandat fra megling mellom Fellesforbundet og TBL, hvis megling Rolf Utgård var med på. Og vi har fått hele oppskriften på hva vi skal ha utredning om, og det gjør vi. Men så må vi være klar over at utredningen gjør det den skal gjøre, den tar for seg temaene som står i mandatet fra meglingsforslaget. Den tar for seg temaer og forteller ulike konsekvenser gjennom ulike løsninger, og det er det en utredning skal gjøre. Gjennom forhandlinger skal vi ta stilling til hvor vi skal bruke de og hvilke løsninger vi skal finne. Det er arbeidsdeling mellom utredning og mandatet til å forhandle og finne løsninger.

Erik Hagen sier til slutt at «Yngve, du skal ta ballen i stedet for mannen», jeg skjønner at du føler at jeg har sparket til deg før en gang. Jeg må si det slik Erik, vi skal ikke ta opp noen konkurranse i det, men jeg synes ikke jeg har sagt noe særlig annet enn det du har fortjent for å si det slik. Men da vil jeg si at du ikke har fortjent at jeg skal gjøre det i dag, for jeg synes du holdt et greit og ryddig innlegg. Men når jeg sier det, så er det fordi at hvis dere står på talerstolen, og tror dere kan si akkurat hva dere vil uten at vi tar igjen, så er det feil. Og det forbeholdet tror jeg gjelder oss alle sammen, så ærlig skal vi være, men i dag holdt du et godt innlegg

Erik, jeg håper ikke det er et problem at jeg sier det, mener jeg. Og jeg har selv kommentert hoveddelen i innlegget ditt som går på om hvordan vi skal utforme kravene. Og vi var inne på dette med like-lønn og prøvde å begrunne hvorfor vi bruker formuleringen med «prioriterte grupper». Det er også slik, og det har jeg lyst til å understreke til alle dere som har hatt ordet omkring dette temaet om likelønn, det er slik at alle rapporter viser oss at det mest treffsikre for å nå likelønn, det er å føre en solidarisk lønnspolitikk. Det grunnleggende for å nå likelønn, det er å føre en solidarisk lønnspolitikk. Hvis ikke den ligger i bønn, så greier vi aldri likelønnsambisjonen vår. Løfter vi likelønnsambisjonen særlig utover en solidarisk lønnspolitikk, ja så får vi en lønnsprofil som ikke er i tråd med det LO har tradisjoner for ellers å ha stått for. Det er også en begrunnelse for de formuleringer vi bruker bevisst om prioriterte grupper.

Vi må være klar over hva som er vår ambisjon om likelønn, og den har i seg det grunnleggende om profiler som vi ellers står for. Det betyr ikke at bare de lavest lønte skal ha tillegg, men hvis vi ikke sikrer oss de lavest lønte tillegg gjennom en solidarisk lønnspolitikk lykkes vi ikke. Og de som synes vi ikke har ambisjoner nok, utover det jeg har sagt, når vi snakker om å prioritere den solidariske lønnspolitikken, og at den skal ha kjøpekraftsforbedring, ja så se det i den sammenheng jeg nå prøver å presentere det, både i forhold til de lavest lønte og likelønnsambisjonen.

Så er det Gunnar igjen som er opptatt av problemene med de yngste's nyetablering, vi har prøvd å hensynta det ved å snakke om rentene. Jeg tror vi alle som Gunnar er opptatt av, skal bruks handlingsrommet som solidaritetsalternativet gir oss, til å være opptatt av sykehjem, enkeltmennesker og alt vi vil prioritere i et velferdssamfunn. Jeg er rimelig sikker på at Representantskapet er enig i det.

Jeg ber om å ikke bli missforstått når jeg sier at det hører ikke hjemme i mellomoppgjøret overfor NHO eller andre arbeidsgiverparter. Men det er grunnleggende med Gunnar, inn i diskusjonen vi skal videreføre og i første omgang slutføre i mai på vår kongress, da er vi nødt for å videreføre det som lå i ditt innlegg, og hos andre innlegg på samme måte.

Jeg vil si til Turid fra NTL som reiser et konkret forslag herunder rentene knyttet til studielån, jeg synes ikke at Sekretariatet bør ha noe særlig problem med å slutte seg til det. Så mitt forslag vil være at vi tar med det forslaget inn slik Turid selv foreslo det. Jeg har kommentert pensjon som Olav var inne på. Jeg skal ikke si noe mer om det.

Til Wenche så vil jeg si at vi er opptatt av å videreføre likelønn. Det er mulig vi har ulike ambisjoner om tempoet og slik, men det er slik at det skal gjennomføres innenfor en helhet. Vi skal sørge for å ta hensyn alle veier, og jeg synes vi har dokumentert at vi har håndtert det, hvilket du også sa selv.

Til Rolf så har jeg kommentert innlegget hans ved å si noe som har relasjon til andres innlegg før deg. Og jeg har nevnt, det var du som var inne på dette med konflikt, og jeg har sagt hva jeg mener om det. Jeg vil minne om at dette med oljepenger og bok er passivt. Det er nedsatt en offentlig utredning som andre sa før meg her, omkring dette temaet. Og det er slik at i en utredning som Landsorganisasjonen har presentert skal vi se på anvendelsene av fondet. Og da må vi ha med oss, fra LO's side, klare oppfatninger om hva vi synes om det. Jeg tror vi skal etter hvert finne et felles grunnlag for håndteringen av den ambisjonen.

Jeg oppfatter Kjell-Arne Andersen fra NKF at du slutter deg til forslaget som ligger der. Når det gjelder Knut fra Akershus så er det slik at når du tar for deg kommunale avgifter som du gjør, så er jeg sikker på at mange i salen her gir deg støtte for det. Problemet med dette er at vi har noe som heter kommunalt selvstyre. Jeg vil anta at knyttet til mellomoppgjøret så kan det ikke være Representantskapets oppgave å sette strek over det. Men det er slik at dette er mer enn tariffpolitikk, det er politikk. Og igjen så henviser jeg til at vi har kongress i dette huset i mai hvor vi snakker om de store politiske ambisjonene og utfordringene våre. Jeg kunne tenke meg dirigent, at vi lot Sekretariatet få se på forslaget fra Knut og oversende det dit.

Til Børre som reiser konkrete forslag, så vil jeg si det slik at det forslaget du reiser er en detaljering av utformingen av kravene slik som vi skal gjøre i slutfasen. Det vi ber om er fullmakt til å utforme kravene, og jeg tror det blir galt hvis Representantskapet skulle overta denne rollen på dette tidspunktet, dermed så synes jeg ikke at jeg kan støtte det forslaget.

Det er slik at et moderne industrisamfunn prøver vi å hensynta fra LO's side gjennom den uttalelsen vi ga til høringen om Henriksenutvalget. Og det er derfra du henter det bildet du tegner hvor du peker på et konkret forslag om hvordan vi kan utøve framtidig industripolitikk og økonomi gjennom anvendelse av oljefondet. Hvis det faglig/politiske samarbeidet skal være avhengig at vi får til det, så må jeg innrømme at jeg har tro på at vi gjennom det faglig/politiske samarbeidet skal få til et felles grunnlag for industripolitikk, og det er viktig, for jeg tror ingen andre greier det for å si det slik.

Så har Sven Hugo kommet tilbake. Du etterlyser skikkelige krav overfor myndighetene. Og det er viktig for meg å understreke at i min innledning hvor jeg henviser til det dokumentet vi har lagt frem og ber om tilslutning til, der tar vi for oss to klare krav. Det ene går på valutakursutvikling, stabilitet eller senking av den, og den norske kronas posisjon som gjør at vi ikke taper konkurransevne, og det andre er knyttet til arbeidsmarkedstiltak. Jeg er sikker på at vi er enige om at det er sentrale viktige krav.

I det etterfølgende så tar du for deg en del ting du ikke liker, som skjer i samfunnet, og jeg har ingen problem å slutte meg til det samme. Jeg har litt problemer Sven, når du på en måte aksepterer at det er rimelig at legene på et år skal ha lønnsøkning på 100–150 000. Jeg tror ikke du mener det. Det er slik at når de samtidig sier at andre yrkesgrupper innenfor sykehusene ikke kan få det for de er så mange, det er da jeg kalte den type tenking egoisme. Og jeg kjenner deg så godt at jeg vet at egoisme vil ikke du ha noe av for å si det slik.

Så hadde du et innlegg knyttet til A-pressen, og var opptatt av et vedtak som A-pressekonsernets styre har gjort i forbindelse med en regionalisering av konsernet, og felles trykkeri på Østlandet som det heter. Det er slik at det vedtaket som Anders sa, er fra styrets side fulgt opp med premisser som nå skal være grunnlag for håndtering av disse spørsmålene i nært samarbeid og forhandlinger med dere.

Jeg håper som deg, at det i de forhandlingene er mulig å ta de hensyn vi ellers vil at andre eiere skal ta i slik sammenheng. Det er på mange måter den ambisjonen vi må ha. Jeg har ingen problemer med å forstå at medlemmer i bedrifter som direkte blir berørt av omlegginger reagerer, det være seg innenfor A-pressen som i andre økonomiske foretak og som i arbeidslivet ellers. Men det er ikke nødvendigvis slik at alle gjør et slikt vedtak for å få større utbytte. Det kan hende det ligger andre målsettinger bak, nemlig å trygge fremtidige arbeidsplasser. Men jeg har som Anders tillitt til at man greier å finne løsninger i denne sammenheng.

Så avslutter jeg med et utsagn om at avstanden mellom fattig og rik aldri har vært større. Jeg har et dokument i hånden som heter «utviklingen i inntektsfordelingen, øker forskjellene?» Det er et samfunnsnotat januar 1997, utgitt av Landsorganisasjonen, som distribueres i mange miljøer. I forhold til den offentlige debatt om dette med forskjeller, så vil jeg anbefale lesning av dette dokumentet. Det er slik at det gir svar på en del påstander som innebærer at det ikke er slik at det dokumenteres økte forskjeller. Tar vi for oss utredninger som er gjort i en rekke miljøer, det være seg levekårs-

undersøkelser, det være seg Statistisk Sentralbyrå og ser på dem i sammenheng i forhold til en rekke konkrete spørsmål, så forteller dette dokumentet, og det skal vi bruke framover alle sammen, at gjennom en felles innsats gjennom noen år har vi greid å snudd en del tendenser, kommet i en positiv situasjon. Hovedårsaken, tariffpolitikken og at vi siden 1993 har skapt 130 000 nye jobber.

Det er arbeidsledigheten som skaper grunnlag for de store forskjellene. Når vi får ned den, får vi bukt med problemene. Derfor er det slik at i en helhetlig politikk hvor vi tør å tro på fremtiden, den er enda viktigere i årene som kommer.

Jeg har dirigent, antydnet hvilket forslag jeg synes Sekretariatet skal slutte seg til, og ta med i uttalelsen, og det håper jeg Representantskapet vil slutte seg til, og så håper jeg de forslag til endringer som jeg synes ikke gjør det noe særlig bedre, at Representantskapet avviser de.

Dirigenten takket Yngve Hågensen og opplyste at det var fremmet forslag som innebar tillegg eller endringer til Sekretariatets innstilling. Dirigenten refererte alle forslagene fra punkt 4 og utover der de hørte hjemme:

Følgende forslag var reist:

Forslag fra Anders Skattekjær:

Pkt 4, Pris- og lønnsutviklingen i første avtaleår.

2. avsnitt, 2 siste setning:

«Overoppfyllt erstattes med oppfylt, evt. at setningen redigeres».

Dirigenten spurte om Sekretariatet hadde motforestillinger i forhold til egne formuleringer og foreslo å ta inn Anders Skattekjærs forslag.

Anders Skattekjærs forslag ble enstemmig vedtatt tatt inn i innstillingen.

Forslag fra Olav Lindrupsen:

Pkt. 4 , siste setning:

«siste setning i pkt. 4 strykes»

Olav Lindrupsens forslag ble satt opp mot Sekretariatets korrigerte tekst. Sekretariatets korrigerte tekst vedtatt mot 1 stemme.

Pkt. 5: Dirigenten refererte forslagene og foreslo avstemmingsmåte.

Rep. nr. 22, *Gunnar Nilsen*, Fellesforbundet

ba om ordet til forretningsorden og ba om at Børre Stabells forslag måtte bli oversendt Sekretariatet for vurdering.

Rep. nr. 26 *Børre Stabell*, Fellesforbundet

ba om ordet til forretningsorden og støttet oversendelsesforlaget, men la klare føringer for oversendingen.

Yngve fikk ordet og sluttet seg til en oversending til Sekretariatet uten føringer for Sekretariatets behandling og vedtak. Skulle Børre Stabells føringer legges til grunn, ba han om at det ble stemt over forslaget.

Rep. nr. 96 *Tor-Arne Solbakken*, Norsk Tjenestemannslag

ba om ordet og trakk sitt forslag til fordel for Bjørn Christianssens forslag.

Dirigenten foreslo følgende votering:

Bjørn Christianssens og Erik Hagens forslag settes opp mot sekretariatets innstilling, deretter stemmes det over Børre Stabells forslag.

Voteringsmåten fikk representantskapets tilslutning.

Bjørn Christianssens og Erik Hagens forslag ble satt opp mot Sekretariatets forslag.

Sekretariatets forslag vedtatt med overveldende flertall.

Dirigenten foreslo så oversending av Børre Stabells forslag til Sekretariatet for vurdering.

Forslaget vedtatt oversendt for vurdering.

Forslag fra *Wenche Bjørnebekk*

Pkt. 7. Oppfølging av likelønn:

siste avsnitt, to siste setninger:

«Dette innebærer således gradvise skritt for å oppfylle målet om likelønn, men det går fremdeles for sakte. Likelønn må derfor være en viktig ambisjon for lønnsforhandlinger sentralt og lokalt i 1997»

Sekretariatets forslag vedtatt mot 6 stemmer.

Forslag fra *Turid Lilleheie*

Pkt. 8. Krav til staten og arbeidsgivere

Tillegg i 1. avsnitt, 3 setning:

«Statsbankene må følge opp trenden i det generelle rentenivå, herunder rentene for studiefinansiering».

Forslaget til tilføyelse enstemmig vedtatt.

Dirigenten tok opp forslaget fra *Anders Skattkjær*

Styrking av første avsnitt.

Forslaget ble konkretisert til at følgende setning føyes inn mellom nest siste og siste setning: «En aktiv arbeidsmarkedspolitikk er en forutsetning for videreføring av solidaritetsalternativet».

Forslaget vedtatt.

Dirigenten foreslo at Knut J. Johansens forslag oversendes Sekretariatet på selvstendig grunnlag.

Forslaget oversendes Sekretariatet.

Dirigenten tok opp forslaget til *Anders Skattkjær's* forslag til andre avsnitt, som ble satt opp mot Sekretariatets forslag. Sekretariatets forslag vedtatt.

Innstillingen fra Sekretariatet ble enstemmig vedtatt med de foretatte endringer.

Dirigenten ga ordet til LOs leder, Yngve Hågensen for:

AVSLUTNING

Jeg vil benytte anledningen avslutningsvis til å takke Represen-
tantskapet for en skikkelig gjennomføring av dagsorden. Jeg synes
dagsordens pkt. 3 om mellomoppgjøret er håndtert på en veldig fin
måte av alle aktører som har vært aktive på talerstolen, og jeg tror
vi har gjort vedtak vi skal kunne gjøre bruk av på en skikkelig måte
i forhandlingene vi står foran. Det kan virke som om vi noen gang-
er ikke er helt enige i alt. Jeg tror på mange måter det er en styrke.
Vi skal ikke være redd for å ha debatter. Vi skal ikke være redd for
å være uenig, men vi skal heller ikke være redd for å samle oss til
innsats når det krever det. Det gjør det nå når forhandlingene
starter og jeg er glad for at vi er så samstemte som vi er i hoved-
kravene i så måte. Takk for debatten, takk for i dag, Represen-
tantskapets møte er hevet.

NAVNELISTE

ARBEIDERBEVEGELSENS PRESSEFORBUND:

1. (forfall vararepresentant og vararepresentant)

FORBUNDET FOR LEDELSE OG TEKNIKK:

2. Jan Olav Ottesen (vararepresentant)
3. John Ove Aspnes
4. Irene Frenger (vararepresentant)

NORSK ARBEIDSMANDSFORBUND:

5. Anders Bjarne Rodal
6. Jens Tveit Aga
7. Lillian Olsen
8. Runar Sjøstad
9. Edvin Midtskogen (vararepresentant)

NORSK ELEKTRIKER- OG KRAFTSTASJONSFORBUND:

10. Erik Quist
11. Hans Felix
12. Kjell-Arne Andersen
13. Helge Tystad
14. Torstein Lokreim

FELLESFORBUNDET:

15. Aage Andersen
16. Tore Bråthen
17. Solveig Holm
18. Steinar Karlsen
19. Kåre Leira
20. Olav Lindrupsen
21. Ole Lysø
22. Gunnar Nilsen
23. Bjørg Storås (vararepresentant)
24. Kjell Røttereng
25. Tor Schwenke
26. Børre Stabell
27. (forfall representant og varepresentant)
28. Rolf Utgård

FELLESORGANISASJONEN FOR BARNEVERN-
PEDAGOGER, SOSIONOMER OG VERNEPLEIERE (FO):

- 29. Bjørn Christiansen
- 30. Wenche Bjørnebekk (vararepresentant)

NORSK FENGSELSTJENESTEMANNSFORBUND:

- 31. (forfall representant og vararepresentant)

NORSK GRAFISK FORBUND:

- 32. Anders Skattkjær (vararepresentant)
- 33. Roger Andersen
- 34. Sven Hugo Johansson

HANDEL OG KONTOR I NORGE:

- 35. Karin Torp
- 36. Stein Kristiansen
- 37. Bjørn Mietinen
- 38. Olav Larsen
- 39. Wenche Sjøstrøm
- 40. Mari Anne Jenssøter
- 41. Aud Helland Olsen
- 42. Vidar Skistad

HOTELL- OG RESTAURANTARBEIDERFORBUNDET:

- 43. Solfrid Johansen
- 44. Ingunn Gjerstad
- 45. Bjørn Olav Nordhaug

NORSK JERNBANEFORBUND:

- 46. (forfall representant og vararepresentant)
- 47. Lars Borgen (vararepresentant)
- 48. Inger Anne Ler (vararepresentant)

NORSK KANTOR OG ORGANISTFORBUND:

- 49. Ivar Mæland

NORSK KJEMISK INDUSTRIARBEIDERFORBUND:

- 50. Birger Blomkvist
- 51. Frank Bakke
- 52. Neil Maclean
- 53. Elin Myhre Skår
- 54. Live Skistad

NORSK KOMMUNEFORBUND:

- 55. Berit Lynnebakken
- 56. Aslaug Rindarøy (vararepresentant)
- 57. Martha Espe (vararepresentant)
- 58. (forfall representant og vararepresentant)
- 59. Odd Arne Heggås
- 60. Eva Vida Berg
- 61. Terje Løkken
- 62. Arne Sveen
- 63. Mari Sanden
- 64. Freddy Lindquist (vararepresentant)
- 65. Leidulf Dahle
- 66. Rita Lekang
- 67. Toralf Nilsen
- 68. Torill Haukås-Eide
- 69. Margot Kvalvik Fon
- 70. Finn Bærland

NORSK LOKOMOTIVMANNSFORBUND:

- 71. Roald Nyheim (vararepresentant)

NORSK MUSIKERFORBUND:

- 72. Tore Nordvik

NORSK NÆRINGS- OG NYTELSESMIDDELARBEIDER-
FORBUND:

- 73. Johnny Hagen
- 74. Kjell Mjaatvedt
- 75. Rigmor Andersen
- 76. Karsten Kristoffersen
- 77. Ken Ove Sletthaug
- 78. Erik Hagen

NORGES OFFISERSFORBUND:

- 79. Peter A. Moe

NORSK OLJE- OG PETROKJEMISK FAGFORBUND:

- 80. (forfall representant og vararepresentant)
- 81. Øivind Gregersen

NORSK POSTFORBUND:

- 82. Gunnar Evensen
- 83. Bjørg Vatnedalen
- 84. Hans Fr. Danielsen

DEN NORSKE POSTORGANISASJON:

- 85. Morten Øye
- 86. Rutt Siri Kregnes
- 87. Randi Løvland

NORSK SJØMANNFORBUND:

- 88. Tormod Storås
- 89. Jarle Schjølberg

SKOLENES LANDSFORBUND:

- 90. Gro Standnes

TELE- OG DATAFORBUNDET:

- 91. Helge Moen
- 92. (forfall representant og vararepresentant)
- 93. Tore Gulbrandsen

NORSK TJENESTEMANNSLAG:

- 94. Astrid Lundquist (vararepresentant)
- 95. Rolf Andreassen (vararepresentant)
- 96. Tor-Arne Solbakken
- 97. Klaus Halvorsen
- 98. (forfall representant og vararepresentant)
- 99. Turid Lilleheie
- 100. (forfall representant og vararepresentant)

NORSK TOLKEFORBUND:

- 101. Onur Safak Johansen

NORSK TRANSPORTARBEIDERFORBUND:

- 102. Per Østvold
- 103. Anne Marie Laurentz (vararepresentant)
- 104. Torstein Smines (vararepresentant)

NORSK TREINDUSTRIARBEIDERFORBUND:

- 105. Anton Solheim

ØSTFOLD FYLKE:

- 106. Jardar Hendricksen

OSLO FYLKE:

- 107. (forfall representant og vararepresentant)

AKERSHUS FYLKE:

- 108. Knut J. Johansen

HEDMARK FYLKE:

- 109. Rolv Skirbekk (vararepresentant)

OPPLAND FYLKE:

- 110. Odd Løvlibråten

BUSKERUD FYLKE:

- 111. Randi Stamnes Larsen

VESTFOLD FYLKE:

- 112. Liv S. Christiansen

TELEMARK FYLKE:

- 113. Roald Stykket

AUST-AGDER FYLKE:

- 114. Jan Arild Andersen

VEST-AGDER FYLKE:

- 115. (forfall representant og vararepresentant)

ROGALAND FYLKE:

- 116. Torill Karlsen

HORDALAND FYLKE:

- 117. Are Tomasgaard

SOGN OG FJORDANE FYLKE:

118. Jarle Molde

MØRE OG ROMSDAL FYLKE:

119. Randi Langeland Mork

SØR-TRØNDELAG FYLKE:

120. Rolf Svestad

NORD-TRØNDELAG FYLKE:

121. Inger Johanne Uthus

NORDLAND FYLKE:

122. Eldbjørg Klimpen

TROMS FYLKE:

123. Erling Pedersen

FINNMARK FYLKE:

124. Willy Olsen

SEKRETARIATET:

125. Yngve Hågensen

126. Esther Kostøl

127. Svein-Erik Oxholm

128. Jan Kr. Balstad

129. Arnfinn Nilsen

130. Anders Kristoffersen

131. Kjell Bjørndalen

132. Jens Petter Jensen

133. Sture Arntzen

134. Olav Støylen

135. Jan Davidsen

136. Gunhild Johansen (forfall)

137. Torbjørn Dahl

138. Terje Moe Gustavsen

139. Jan Werner Hansen

VARAREPRESENTANTER TIL SEKRETARIATET:

140. Evy Buverud Pedersen

141. Hildegunn Brune

142. Per Gunnar Olsen (forfall)

143. Jan Inge Kvistnes

144. Ove Dalsheim

145. Tore Lundberg

146. Per Østvold (observatør - møter for forbundet)

147. Magnus Midtbø (forfall)

148. Svein Fjæstad

149. Finn Erik Thoresen

150. Erik Bratvold

151. Lars A. Myhre

152. Oddrun Remvik

FAGORGANISASJONENS FUNKSJONÆRGRUPPE:

153. Kjetil Neskvern

ARBEIDERNE OPPLYSNINGSFORBUND I NORGE:

154.

REVISJONSUTVALGET:

155. Bente Halvorsen

156. Roar Flåthen

157. Brit Renngård

158. (forfall)

SAMARBEIDSKOMITEEN LO/DnA:

Thorbjørn Jagland

Jens Stoltenberg

Solveig Torsvik

Tom Thoresen

Finn Jota

LO-SKOLEN, SØRMARKA:

Einar S. Birkeland

GJESTER:

Einar Strand

LOs DISTRIKTSKONTORER

Rolf-Thore Hildebrandt, Østfold

Wenche Paulsrud, Oslo/Akershus

Olav Lund, Hedmark

Iver Erling Støen, Oppland

Aud Watnebryn, Buskerud

Per Arild Johnsen, Vestfold

Knut Liljeberg, Telemark

Arild Stokken, Aust-Agder

Elisabeth Haaversen, Vest-Agder

Svein Fjellheim, Rogaland

Vigdis Ravnøy, Hordaland

John Bjarne Hjelmeland, Sogn og Fjordane

Mellvin Steinsvoll, Møre og Romsdal

Kjell Flønes, Sør-Trøndelag

Liv Thun, Nord-Trøndelag

Øivind Silåmo, Nordland

Svein Rasmussen, Troms

Jan H. Elvheim, Finnmark

Kåre Karlsen, LO-kontoret Haugesund

Bjørn O. Lie, LO's offshorekontor Bergen

Arne-Reidar Larsen Fløisvig, LO's Offshorekontor Stavanger

LO-KONTORET I BRUSSEL:

Knut Arne Sanden

LOs REVISJONSAVDELING:

Thorstein Pedersen

ERNST & YOUNG:

Nic. Bergkastet

LO-AKTUELT:

Svein-Yngve Madssen

LOs ADMINISTRASJON

43 stykker

Referent:

May-Britt Fossbråten

